Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 2. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го СІЧНЯ 1955. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 5, 1955. No. 2. VOL. LXII.

Христос Родився — Славіте Його!

Пантелеймон Ковалів

ТАЙНА БЛАГОЧЕСТЯ

Велика тайна благочестя: Бог з'явився в плоті (Ітим, 111,16). Так пише св. апостол Павло в Першому листі до Тимофія, вказуючи на глибокий богословський сенс самого поняття боговоплощення. Народження Христа, Сина Божого, від Діви Марії треба розцінювати як факт поєднання божественної природи з людською. Саме це поєднання, боговоплощення і є великою тайною, що її ап. Павло зве тайною благочестя.

Тайна благочестя — це релігійне поняття, і годі переносити його в сферу розуму, наукових розшукувань. Ніяка наука не в стані розкрити цю тайну, бо це є поза межами її сфери діяльности. Тайна благочестя, як релігійне поняття, лягло в основу догмату про Богородицю, догмату, що його остаточно встановлено й закріплено на Халкидонському Соборі. Цим самим остаточно встановлено й закріплено на віки вічні основи християнської віри.

Бог з'явився в плоті, — такими словами апостол Павло розкриває поняття тайни благочестя. — Це — неймовірна з погляду людських розрахунків подія. А тим часом вся християнська догматика саме ґрунтується на цій події, на цьому акті виключно релігійного значення, на акті поєднання божественного з людським.

Згадаймо християнське вчення про людину, як істоту, створену на образ і подобу Божу. Згадаймо про ту трагедію, якої зазнала людина, що через гріхопадіння втратила свою первісну святість. Мавши даровану Творцем свободу волі, людина пішла на спокуси диявола: вона пізнала зло, пізнала гріх. І так гріх у світ увійшов, а від гріха — смерть. Але Бог через Своє божественне життя і Сам увійшов у світ, ставши людиною, щоб освятити людську природу.

Все це виходить за межі людського розуміння. Це — тайна любови Божої, що „від віку заховувалася в Бозі" (Єф. III,9) і невідома навіть ангелам (Єф. III,9; IПетр. 1, 12; IТим. III,10). Бог з'явився в світ, що поринув у гріхах, щоб взяти на Себе ці гріхи і спасти світ. Він з'явився в світ в образі другого Адама, Агнця Божого, що взяв на Себе гріхи світу.

Здібність людини до прийняття Бога зв'язана з тим, що людина, як уже сказано, має в собі образ Божий. Основа для богопізнання закладена вже в самім створінні людини, як вищої істоти. Але ж перешкодою до прийняття Бога було гріхопадіння людини: Бог не міг прийняти гріховну плоть, як і ця гріховна плоть не мала в собі сили для боговоплощення. Треба було ослабити цей гріх, зробити його безсилим. Це звершувалось протягом цілої старозавітної історії, переходячи з роду в рід, і остаточно завершилось в Пресвятій Діві Марії. Саме в Ній святість була такою, що вона стала благодатною, цілком здібною стати Матір'ю Божою. На питання архангела, чи хоче Вона прийняти Бога, Діва Марія відповіла: „Я — раба Господня, нехай буде Мені за словом твоїм".

Бог освятив Діву Марію святістю боговоплощення, святістю Богоматері.

Така в коротких рисах суть християнського догмату про боговоплощення, що його апостол Павло назвав тайною благочестя. Всі заходи Божого Промислу зводяться до того, щоб освятити людину, освятити світ і спасти його від загибелі. І коли ми щороку відзначаємо, святкуємо цей великий день боговоплощення, народження Бога в Його другій Іпостасі, як Сина Божого, — то ми віримо, що цим великим актом Господь проявив велику силу любови задля нашого спасіння.

Нині світ переживає велику трагедію, бо він ще в великій мірі не прийняв цих Господніх дарів спасіння, не усвідомив ще значення християнського вчення про Богоменшину та про її спасальну силу. Ісус Христос, Син Божий, Своїм народженням освятив людську природу, освятив людське життя. Святість життя дається кожному, хто йде за Христом, хто виконує Його заповіді. Святість життя дається цілим народам, які будують своє життя, згідно з ученням Христа про царство Боже. Святість життя дається всім людям, що усвідомлюють своє призначення, як вище створіння Боже, що несе в собі образ і подобу Божу.

Запорукою всіх цих високих рис в людині є її гідність. Хто шанує людську гідність, той шанує самого себе, цим виконуючи Божу заповідь людського співжиття: „Люби ближнього свого, як самого себе".

Сьогодні, в святу різдвяну ніч, ангельська пісня „Слава на небі Богові, на землі мир між людьми доброї волі" лунає по всьому світі. Слова цієї пісні звернені до всіх людей доброї волі (а люди всі можуть мати добру волю), щоб вони славили народженого Сина Божого.

Христос народився, славте Його!

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ!

РІЗДВЯНО-СВЯТОЧНИЙ ПРИВІТ, ЩО ЙОГО ПЕРЕДАВ ЧЕРЕЗ „ГОЛОС АМЕРИКИ" В УКРАЇНУ В ІМЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЙОГО ГОЛОВА п. Д. ГАЛИЧИН

„БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ ..." — лунають сьогодні слова традиційної коляди з мільйонів українських сердець по всьому світі. Од..., як ми тут, у вільній Америці, співаємо ці коляди та прославляємо нарожденого Христа-Бога вільними устами, під звуки радісних різдвяних дзвонів з наших українських святинь, в достатках і щасті, які дають воля і мир, що їх приніс на землю людям доброї волі народжений у Вифлеємі Бог. Проте, наша радість захмарена свідомістю, жалем і турботою, що Ви, наші рідні Брати і Сестри в нашій рідній Україні і цього року відзначаєте рокове свято Різдва Христового у страшних обставинах неволі, переслідувань, терпінь і нестатків, накинених Вам жорстоким комуно-московським ворогом-окупантом.

Рік-річно на сторінках нашої вільної преси чи на хвилях етеру ми передаємо Вам наші святочні побажання. Рік-річно з цієї нагоди висловлюємо наше і Ваше перше і головне бажання, щоб Україна стала знову вільною і незалежною, щоб український нарід став господарем на своїй землі і міг славити Бога по своїй волі і вподобі. Такі самі побажання, разом з традиційним „ХРИСТОС РОДИВСЯ — СЛАВТЕ ЙОГО!" — пересилаю Вам і цього року в імені понад 70-ти тисяч членів Українського Народного Союзу, цієї найстаршої і найбільшої української народної організації у вільному світі, цієї справжньої „української заморської твердині" — як її звикли називати, — що в минулому, 1954-му році відзначала 60 років своєї праці, у великій частині скерованої на допомогу українському народові в його боротьбі за волю.

Один з американських журналістів, згадуючи про 60-річний ювілей Українського Народного Союзу, назвав його „надхненням і гордістю всіх українців у світі". А один із майже двох десятків сенаторів та членів американського Конґресу і Уряду, які виступали на ювілейному з'їзді Українського Народного Союзу в столиці країни, Вашинґтоні, у червні минулого року, із захопленням казав, що коли десятки тисяч українців в Америці зуміли добитись таких безприкладних успіхів, що їх має і що їх виразником є Український Народний Союз, то який великий вклад могли б дати у вселюдську скарбницю мільйони українців на рідній землі, якщо б вони мали першу і основну передумову для творчої праці: волю!

Усі ми непохитно віримо, що ця воля для українського народу таки колись прийде, що здійсняться пророчі слова нашого генія, Тараса Шевченка, і Україна таки діждеться свого Вашинґтона з його праведним законом. Великі рокові свята, як свято Різдва Христового, ще тільки скріплюють цю, нашу віру і зближають нас до її здійснення. Вони бо пригадують нам, що за Правду приходиться терпіти і що треба боротись за її перемогу. В цю перемогу ми віримо, ми віримо, що Українська Правда переможе, бо вона належить до тих прав, які приніс нам народжений Христос.

Двадцять років тому „Свобода", орган Українського Народного Союзу, вітала український нарід з Різдвом Христовим побажанням, щоб „Геній України воплотився в нас у всій своїй красі, в усій величі своїх сил і дав нам створити велике Різдво Народу"! На воплочення того Генія у вільній і від нікого незалежній Українській Державі всі ми з тугою очікуємо і для того прикладаємо всі наші сили. За це ми й молимо новонародженого Христа і Його прославляємо: ХРИСТОС РОДИВСЯ — СЛАВТЕ ЙОГО!

Олекса Веретенченко

У НІЧ ХРИСТОВОГО РІЗДВА

У ніч Христового Різдва
Над нами з висоти
Сіяє зірка світова,
Її — не досягти.
Як вічна мрія у житті,
Вона і з далини
Яснить в імлі шляхи-путі
І світяться вони...
У ніч Христового Різдва
При місяці вгорі
Юнь ударована співа
У кожному дворі:
Хай буде воля, мир усім
І радість між людьми.
Христос родився! Разом з ним
Народжуємось ми.

ВСТАНЕ ПРАВДА, ВСТАНЕ ВОЛЯ...

Різдвяний привіт Україні від Наукового Товариства ім. Шевченка, виголошений головою проф. Р. Смаль-Стоцьким, через „Голос Америки"

З країни волі, з вільної Америки, лине до Вас, дорогі науковці, професори й академічна молоде, в Україні й на засланні сущих, ось цей голос вільної української науки! Наукове Товариство ім. Шевченка сповіщає усім Вам добру новину: за цей рік видали ми два томи Записок НТШ, том праць в англійській мові, однотомову біографію Т. Шевченка, а в видавництві, зорганізованім Східньо-Европейським Фондом, появляться за кілька днів: антологія розстріляних і переслідуваних поетів, роман Богдана Лепкого „Мазепа — Від Полтави до Бендер", том поезій Е. Маланюка, а том новель розстріляних і переслідуваних письменників готовий до друку. Ми розпочали вшанування нашого ювілейного року 80-ліття НТШ Науковим З'їздом в Колумбійськім Університеті, зорганізованим разом з УВАН-ом, ми вшанували його засіданням, присвяченим 20-літтю з дня смерти нашого кол. голови Михайла Грушевського, першого Президента УНР, а тепер закінчуємо цей рік урочистим відкриттям нашого Дому Культури та врочистими зборами присвяченими 40-літтю Союзу Визволення України, що разом з Українськими Січовими Стрільцями розпочали писати нову сторінку нашої історії. Сповіщаємо Вам теж, що наші члени викладають та несуть наукову правду про Україну й Схід на всіх чільних американських університетах, в Гарварді, Колумбії, Маркеті, Нотр Дамі, Сант Люїс, Мімі та інших, та що ми всі НТШ-івці беремо діяльну участь в цьогорічних порíздвяних з'їздах американських мовознавців, славістів, істориків тут у Ню Йорку! Це добрі новини, це наші дари під Різдвяну ялинку для многострадальної Матері-України. А всі ці новини голосять Вам теж добру вістку, що скріпить Ваші серця та засталить Вашу волю, дорога наукова братіє України, вістку, що вільний світ, наші американці українського роду, всі наші скитальці та наша Америка зі своїми добродійними фундаціями мають добре серце та правдиве зрозуміння для нашої й Вашої боротьби за волю науки, за свободу думки й слова, для України і для всіх Москвою поневолених народів. Цими добрими новинами колядуємо сьогодні під Вашими стріхами, дорогі сестри й браття, і згадуємо з вами слова Батька Тараса з „Неофітів", що: „Тоді вже сходила зоря над Вифлеємом. Правди слово, святої правди і любови, зоря всесвітная зійшла і мир і радість принесла на землю людям". Ми запевняємо Вас, що червоній Москві не вдалося і не вдасться притемнити ту зорю та шлемо Вам усім з Різдвом Христовим сердечне вітання і разом з Вами молимо Всевишнього словами нашого патрона: „Ми віруєм Твоїй силі і духу живому, встане правда, встане воля і Тобі одному помоляться всі язики во віки і віки!"

Микола Кокольський

ОЙ РАДУЙСЯ, ЗЕМЛЕ...

Рахиле, твоїх чад ізбитих
перестань плакати...

Добрий вечір тобі, пане господарю! Добрий вечір тобі, рідна хатино! З далекої землі серце в твої пороги прийшло. Привела його туга, важка, як кам'яна гора. Адже сьогодні минає десять років від тієї хвилини, коли багато з нас востаннє під рідною стріхою Свят-Вечір сукупно проводили. Десять років! Великий час! Стрункий стан зігнувся під його тягарем, буйний чупер порідився й срібними нитками сплівся, гострий зір імлою взявся. Та до нутра душі його міці не сягнути! Те, що вирізьбили там тисячоліття рідного буття, не змінить ні час, ні простір, ні жадна сила.

. . . .

На небосхилі день в пурпурі й багрі догоряє. На засніжену землю лягає сизий сумерк. Чиїсь спізнені, опішні кроки по дорозі... Десь стишене іржання коня... Десь хриплий, урваний гавкіт собак... І тиша... Рип намерзлих дверей. До світлиці господар повагом входить. В руках в'язанка сіна і сніп пшениці. Тільки не звичайний це сніп, а „дідух", символ хліборобської нації, тисячолітня традиція, зроджена в сивій давнині, в Даждьбожих часах. Тому й почесне місце для нього на покуті під образами. Хилиться важкий колос, а з-поміж нього сухі головки волошок і маків виглядають. Як колись на ниві... І сіно — традиція тільки вже на кілька тисячоліть молодша, зроджена християнством як символ вифлеємської містерії. Та хоч зродилися ті два символи в різних часах і з різного джерела, українське серце зуміло злучити їх в одну гармонійну цілість, що стала прекрасним, глибоконастроєвим тлом його рідної святвечірньої містерії, що відбувається тут же в його хатині, на його очах..

Крізь замерзлі вікна дрібні уста, сплощені носики і зірк оченята... Мамо! Вже зійшла зірка на небо!.. І знов же не звичайна це зірка, що кожної ночі світить, а святвечірня, пролог великої містерії. І зачинається дія. Білим обрусом стіл застеляють, колачі кладуть і свічку світять. А господар кромками просфори, солодким медом мазаними, ділиться з усіми щастя-долі бажає.

На столі кутя, маком і медом приправлена. Та не звичайна це їжа, а святкова прадідівська спадщина, тисячолітня містерія, зроджена на світанку українського буття й знов же передана поколіннями святвечірній містерії. Першу ложку метає господар на стелю, щоб добрий медозбір був. І споживають кутю не тільки живі члени родини але й покійні. Добра господиня не забуває ніколи про це і завжди лишає на столі дещо куті для покійників. Вони й відвідують своїх близьких у пізню годину, коли сон примкне хоч би й на хвилину їх стомлені очі.

Та на справжній сон немає сьогодні часу. Бо ось ідуть колядники із звіздою, з козою, з вертепом. Добрий вечір тобі, пане господарю! Радуйся... гримлять здорові, парубоцькі груди. І так цілу ніч. Аж поки у досвітню годину не загомонить великий дзвін на церковній дзвіниці. Під ударами важкого залізного серця здригається дзвінкий метал, оживає і голосить цілому світові радісну новину: Син Божий народився...

. . . .

Добрий вечір тобі, пане господарю! День уже погас і зірка блимає на небі. Чому ж сьогодні глуха темрява у твоїх вікнах? Чому свічечки не світиш? Чому „дідуха" і сіна не несеш? Не застеляєш столів килимами, не кладеш колачів з ярої пшенички? Невже ж в оцих десяти роках ти загубив тисячолітню традицію? Невже чужий, крикливо розмальований, глиняний ідол затінив собою велич рідної культури? Тієї прекрасної, гармонійної синтези рідної шляхетної давнини і великої християнської ідеї? Чи ж є де на широкому світі щось краще, щось шляхетніше, щось сердечніше як український святвечір? Як незрівнянні в своїй красі колядки?..

Чи дома-дома бідная вдова?
Славен єси наш
[милий Боже
На небеси...

Від німих стін глухим відгомоном... на небеси... і тиша... Не святвечірня, сповнена жахом... Різнуло з далекого степу морозно-вітряною хвилею. Радісно зойкнуло скло в розбитих вікнах і болісно скреготнули в іржавих завісах на цілу ширину отворені, почорнілі двері... Десь у далі болюче завила бездомна голодна собака, а в скуйовдженій стрісі дико гасав, свистав і реготався старий злющий Див... немає вже господаря... Немає бідної вдови... Німа пустка...

Немає дома, пішла до Бога.
Славен єси наш
[милий Боже
На небеси.

До Бога бідна вдова пішла. Понесла туди свій важкий жаль-тугу, свої печалі глибокі й скорбі незмірні, своє тяжко зранене серце, свої криваві, ріками виплакані сльози. За дітей своїх. За них, що впали в її обороні у нерівному бої з поганцями. За тих, що загинули порубані-постріляні й закатовані в темних підвалах. За тих, що, виморені голодом, конали по вулицях в нелюдських муках. За знівечене молоденьке життя бездомних сиріток. За тих, що страждають важко по тюрмах, по невільницьких таборах праці, що замерзають по сибірських тайгах. За тих, що вигнані поганцем з рідної землі тиняються по широкому світі й згоряють у великій тузі з надмірної любови до неї, єдиної, незабутої...

А хіба ж можуть вдовині сльози розвіятися з вітром, як в'ялий лист? А хіба можуть вони не дійти до Вифлеємського Дитятка? Хіба дикий Див руїни може задушити ідею Вифлеємської ночі, що втисячократнє відроджується в кожній українській хатині, в кожному українському серці? Ні! Стократ ні! Поки б'ється хоч одно українське серце, поти будемо непохитно вірити в невмирущість нашої шляхетної ідеї, переданої нам великими прадідами. Озброєні безмірною любов'ю до неї, загородимо шлях сліпому Дивові руїни й проженемо його в дикі степи. А тоді станемо одноагідно до важкого, але бо й почесного завдання відбудови Великої Руїни, щоб могти во віки-вічні співати:

Ой радуйся, земле,
Син Божий народився...

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Різдвяний привіт, що його передав в Україну через „Голос Америки" від імені Українського Конґресового Комітету п. Василь Мудрий, член Політичної Ради УКК, б. голова Української Парляментарної Репрезентації в Польщі і голова Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Українці й Українки! З далекої країни, з Америки, понад океани й моря шлемо Вам з нагоди Різдва Христового привітання від Українського Конґресового Комітету Америки. Шлемо їх всім Вам на Україні, як тим, що закріпощені в колгоспах, у копальнях чи шахтах та в фабричних промислових підприємствах, так і тим, що мучаться і договляють у таборах невільничої праці поза Україною на Соловках, Колимі та по безчисленних інших невольницьких таборах Совєтського Союзу. Зокрема шлемо привітання тим українським лицарям чину, що неустрашимо і невпинно ведуть різними засобами боротьбу проти комуністичної диктатури.

Як перед несповна двома тисячами літ, у найстрашніші для тодішнього людства часи морального занепаду зійшла над Вифлеємом зоря, що заповіла народини правди і справедливости, так прийде час, що і над Україною та її страдальним народом засяє зоря справедливости і правди. Як колись із крови та мук християн виріс тріюмф християнства, так із мук та крови українського народу виросте перемога свободи і волі.

Всі американські українці, об'єднані в Українському Конґресовому Комітеті, глибоко в це вірять і бажають цю віру передати усім Вам на рідній землі, що й досі мучитесь у неволі. Якщо не було б віри в історичну справедливість, у перемогу добра над злом, правди над неправдою, волі над неволею, то життя було б безварте.

Ми, американські українці, щасливі тим, що зазнаємо правдивої волі в Америці і користаємо з її добробуту. Але ми ще щасливіші тим, що маємо спроможність розкривати перед культурним світом правдиве обличчя того кривавого режиму, який Вас неволить, який повернув Вас у панщизняних невільників, який відбирає Вам віру, який топче Ваші національні святощі, народні звичаї та прадідівські традиції, який засилає Вас невинних у далеку Сибір на примусову працю, який висмоктує із Вас усі соки на те, щоб поширювати в світі брехню про Ваш „добробут" та „щасливе життя" в Совєтському Союзі. Цієї нашої праці не залишимо ніколи, поки буде існувати комуністична неволя в Україні. Христос Рождається!

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВИЧЕРПНА ТЕМА

Кожного року відзначаємо свято Різдва Христового. Майже дві тисячі років відзначає його людство і кожний з нас стільки разів, скільки років живе. Але яка велика сила мусить бути в Різдвяній Містерії, що ніколи не переводиться, ніколи не буденіє, і ми завжди на це Свято чекаємо з однаковою тугою і зустрічаємо його з однаковим хвилюванням, без уваги на обставини.

Цю вічну актуальність Різдва Христового відчувається не тільки в церковному і родинному, але й суспільному житті. Відчуваємо її великою мірою й ми, працівники преси. Легко можна собі уявити, що це значить для редактора, як у наших обставинах, кожного дня „знайти тему" для статті, щоб була відмінна від вчорашньої чи минулорічної. Коли мова про Різдво, то, здається, що за віки його святкування та за довгі роки редакційної праці вичерпано все, що на цю тему можна сказати. А проте ця тема, тема Різдва, воістину невичерпна, і якщо є яка трудність у доборі теми з цієї нагоди, то тільки в тому, що кожним разом насувається все більше думок, все більше хочеться написати. Бо Різдво — це неперевершена гама думок і почувань, які створюють цей незрівнянний різдвяний настрій, який охоплює всю людину і, здається, навіть мертві предмети.

Різдво — це в першу чергу велика містерія народження Богочоловіка та прихід на землю Його живої Правди, яка перетривала майже дві тисячі років і не тільки не втратила своєї актуальности, але ще й сьогодні є найвищим ідеалом людини в її змаганні до щастя.

Різдво — це світло, що проявляється символічно і так промовисто в Свят-Вечірній свічці у нашому „старому краю", у ясно освітлених святинях та в морі різнокольорових світел у цій нашій прибраній Батьківщині. Різдво — це музика, що звучить у наших незрівнянних колядах і щедрівках „Бог Предвічний народився", „Дивная новина", „Во Вифлеємі", „На небі зірка" та безлічі інших чудових мелодій.

Різдво — це добра воля і мир. У цій багатій країні виявляється цю добру волю і любов подарунками, взаємною і винятковою доброзичливістю. Під час Різдвяних Свят люди стають ліпші, привітніші, поступаються одне одному з дороги, приязно всміхаються і стараються зробити якесь добре діло.

Різдво — це віра. Чи ви вдумуєтесь в незбагненну суть Різдва, чи тільки спостерігаєте своє довкілля, у вас відзивається, зроджується чи скріплюється віра в добро, справедливість, милосердя та в краще майбутнє. Христос приніс нам цю віру, насамперед віру у нашу вічність по смерті, і з неї ми черпаємо спасенну віру і для нашого дочасного життя з його часто сірими та безвиглядними буднями.

Різдво — це спомини, що підтверджують, скріплюють та єднають всі інші його елементи. Скільки буде між нами таких, що засядуть цього року до Святої Вечері при столах, на яких нічого не бракуватиме! Куди, якими світами і засвітами блукатимуть наші думки і наші спомини? Кому з нас, що пам'ятають Старий Край і давні часи, не ввижатиметься воскова свічка, запхана в поставлені один на одного два хліби, хто з нас не бачитиме „дідуха" під столом і снопа пшениці чи вівса в куті! Хто не згадає першої зірки на морозному українському небі, хто не почує скрипоту снігу і голоси колядників під вікном і чиї уста не повторятимуть того величного: „З нами Бог, розумійте язици, і покоряйтеся, яко з нами Бог!" що так побожно, так урочисто лунало, лунає і вічно лунатиме в наших церквах! Але при цьому скільки є між нами таких, що в цю Святу Ніч пригадуватимуть своїх близьких і рідних на далеких засланнях в Сибіру, по холодних камерах Луб'янок чи Бриґідок! Скільки споминів, скільки почувань, скільки сліз і скільки радости!

Різдво — це в першу чергу найбільша і найглибша любов Матері до Дитини, це чоловіколюбіє, це милосердя, це добра воля і мир передусім у нас самих. Різдво — це з нами Бог! Це справді невичерпна тема!

Христос Родився! Славте Його!

І. Л.

НАРОДЖЕННЯ ПРАВДИ

У гарячковій боротьбі, неспокої і гаморі наших буднів раз на рік наступає короткий період тиші і благодаті, що, мов цілющий бальзам, спадає на людські серця. Гамірлива метушня людських середовищ затихає, бо на світ приходить цар миру, правди і любови. Наступає час Христового Різдва.

„Я на те родився і на те прийшов на світ, щоб засвідчити правду", сказав Христос на переслуханні перед Пилатом (Йо. 18,37).

Це була, мабуть, найконечніша вимога тодішніх часів. Людство аж до самозабуття потонуло в уживанні світу, поставивши своїм гаслом і ціллю „хліба й ігрищ", забувши про своє властиве призначення, як створінь, що носять образ і подобу самого Бога.

Лише один нарід знав, що життя, яким живе людство — не є властиве, що людина призначена до життя вищого, більше гідного, до способу життя, що дає правдиве задоволення і щастя. Це був жидівський нарід, що так вірив. Вибраний Богом до вищого призначення, караний строго за кожноразове відступство від Його заповідей, цілими віками поневірявся під пануванням чужих володарів — одначе твердо зберігав свою віру і традиції і так само твердо вірив у прихід Месії. Віра у прихід Месії була загальна і популярна від найвищих до найнижчих верств населення, вірили в це навіть самаряни, які були мішанцями жидів та всяких племен, переселених з Асирії. „Знаю, що прийде Месія, який зветься Христос", сказала жінка самарянка у розмові з Христом.. (Йо. 4,25).

І Месія дійсно прийшов і засвідчив про Правду, про правдиве життя і про Любов. Його ув'язнили і засудили на смерть всі ті, що жили лжою, одначе тим раз на все приготовили загибіль неправді. На світі від того часу начебто нічого не змінилося: неправдою, підступом, кривдою і надалі послуговуються так люди у взаємовідношенні між собою, як і цілі народи супроти інших. Та одне замітне: хоч би яких великих успіхів осягнули представники лжі і насильства — остаточну перемогу і тріюмф осягає завсіди Правда, що її голосив Христос. Бо Його наука мала на меті дати людству повноту правдивого життя, заснованого на взаємній любові.

Науку нової Правди прийняли різні народи з меншою чи більшою відданістю. Та мабуть ні один з них не прийняв Христової науки так щиро до серця, як український нарід.

Засади Христової науки стали основою української філософії. Її найбільший представник, Григорій Сковорода, пише: „Не будь ні вельможею, ні лихварем, ні Алкідом, ні пігмеєм, — будь тільки людиною — чуєш? Людиною — і знайдеш благо". На перше місце ставить наш філософ духові блага: сердечний спокій, мудрість та внутрішню свободу. Лише вони, на його думку, можуть забезпечити щастя людині.

Найвищим гаслом боротьби і змагань українського лицарства від найдавніших часів було: „За віру християнську, за землю українську". За це гасло йшли проти невірних степовиків воїни Ігоря, за нього воювали запорожці, за нього воюють українські воїни і сьогодні.

Засади Христової науки стали власністю українців у їх щоденному житті — від вияву глибокої пошани та любови до людини як такої — і до форм товариського життя, де всюди чути згадку про Бога: Слава Ісусу Христу, Помагай Біг, Спасибіг і т. д.

Поляк Карло Хосцький, шляхтич з Кракова часу 18 стол., переїжджаючи через Україну на заслання в Сибір, відмічає у своїх записках людяне ставлення до польських конфедератів українського населення. „Ми були глибоко зворушені людяністю цього народу" — пише він у своїх заввагах.

І тут, у тому прив'язанні до Христової Правди, міститься мабуть теж таємниця довговічности українського народу та його вищого призначення. Бо не одному історикові чи соціологові історичною загадкою є сьогодні факт, що нарід виставлений беззахисно на поневолення і впливи ворожих сусідів, на протязі довгих століть зумів не тільки зберегти свою національну окремішність, але й, видавши із себе таких геніїв як Шевченко, Франко та Леся Українка, став до активної боротьби за свої ідеали волі та правдивої людяности для всіх.

І в тому теж полягає засаднича різниця між українським народом і його противниками. Коли ці останні у своїй захланності та жадобі панування доходять до крайности і заперечують закони найвищої Правди, докочуючись так до берегів своєї загибелі, то український нарід залишаючись в глибині душі вірним одній вічній Правді, переносить всі терпіння і пониження, всі спроби його винародовлення, немов пам'ятаючи про Христові слова: „І зрозумієте Правду, та й Правда визволить вас" (Йо. 8,32).

Василь Мудрий

ПО ПОХИЛІЙ ПЛОЩІ?

(Новорічні роздумування над нашою невеселою дійсністю)

Коли вглиблюєшся в анали нашої історії, то помічаєш з острахом, як то в них записано багато геройських подвигів, з одної сторони, і ще більше трагічних невдач, з другої. Коли ставиш на терези незрівнянне геройство та пролляту кров і їх наслідки, то майже завжди переважає не досяг, не здобуток, а невдача, поразка і тріюмф ворога. З того можна б робити далекойдучі висновки про наше минуле, а з них у свою чергу і висновки на майбутнє. Але цього робити недоцільно, бо в кожного сучасного, скажімо, українського патріота живе віра у те, що в майбутньому буде краще, що в майбутньому все уложиться не за зразками минулого, а за бажанням сучасного. Дивним дивом усі українські патріоти так думають, але кожний з них інакше це майбутнє бачить. Це залежить від його групової приналежности, від амбіції групових лідерів і нарешті від т. зв. „принциповости" їхньої політики.

У наших обставинах виросли до непомірних розмірів в еміграційній політиці два поняття „принциповости" і „б е з п р и нциповости". Вони стали мірою всього. Цими поняттями жонґлюється в пресовій полеміці під найрізнороднішими видами і формами. Тут і там доводиться читати парадокси, де „безпринципність" зветься „принциповістю", словом, де „біле" подається до відома читачів як „чорне", і навпаки.

Від ряду літ помічаємо серед української еміґрації непогамований гін до внутрішнього самопослаблювання та розкладу. Джерела цього явища не треба далеко шукати. Воно б'є різновидними водограями з нашої еміґраційної політики. Дожили ми до того, що немає вже ні одної аполітичної установи, яка не була б засобом політичної гри поодиноких груп чи партій. А цих останніх на еміґрації намножилось доволі. Виявляється, що їх ще замало, бо творяться нові. Очевидно, що все це „твори" на коротку мету, бо тільки рідний терен надається до творення партій, а еміґраційний пригожий хіба тільки до неповажних експериментів. Одначе над цим ніхто не застановляється, бо це, мовляв, природне явище „розвитку" української політичної думки. Це було б добре, якщо ця політична думка „розвивалась би". На жаль, воно не так, бо в даному випадку йде не про те, а про щось зовсім інше, — про амбіцію поодиноких гуртків мати свою партію, „самостійно" робити політику й ослаблювати противника, али не стороннього, а свого, українського.

У сучасній українській політиці на еміґрації помітне ще одне цікаве явище. Всі політичні групи й партії, що взаємно одна одну поборюють, прикриваються при цьому не чим іншим як демократією та її звичаями, писаними й неписаними нормами та традицією. Що український нарід у минулому був демократично свавільний — це правда. Але демократія — це не свавілля. Демократія оперує в своєму кодексі такими поняттями як демократична більшість, що навіть одним голосом більшости проводить у життя закони, які зобов'язують і меншість. Демократія — це не компроміс, демократія — це дисципліна всіх, коли спільнота (громадська, чи державна) в небезпеці. Демократія — це толеранція! Демократія — це культурна виміна думок, це дискусія. Демократія має в своєму кодексі найціннішу річ, а саме — політичну мораль, має межі морально дозволеного й недозволеного як у прилюдній дискусії, так і в пресовій полеміці. Демократичний кодекс відкидає [illegible] висміювання та [illegible] свого противника, ширення неправди, недозволені в демократичних державах „ревеляції", що порушують основні конституційні закони [illegible] ґарантію вільної переписки та її таємність.

Що ж ми бачимо в наших емігрантських відносинах, як серед т. зв. революційно настроєних, так і серед т. зв. опортуністично наставлених груп (бо й так, читачу, ділиться наша еміґрація!). Передусім у всіх і вся на першому пляні стоїть нетерпимість до свого політичного противника і фанатична, сліпа ненависть до нього. „Коли, мовляв, на сходинах буде такий то, тоді там не може бути місця для мене". Ось „демократична" істота справи! Словом, нехай пропаде все але тільки я маю правду (рацію!), тільки моя методика праці, тільки моя тактика є доцільна та правильна. Методика праці, тактика і взагалі діяння в політиці противника недоцільні та шкідливі, а сам противник як діяч є без вартости, без знання, без такту, словом, національний шкідник, якщо не зрадник.

На таку свавільну полеміку всі без різниці наші „полемісти" тратять дуже багато чорнила, паперу, умового напруження і взагалі енерґії. Вся їх енерґія спрямована на внутрішні бої, на уроєні „перемоги", на потягнення за собою якнайбільше українських людей. У численних випадках в цій полеміці розгнузданих вискочить ще й елемент територіяльного походження свого противника, його віроісповідання і т. д., і т. д. Результатом усього є факт, що місія, думаю політична місія, української еміґрації зводиться до абсорбування всіх її сил на внутрішню боротьбу. Це дістається не тільки в нашій політичній ділянці, але й у культурній та науковій. Тут це тільки від'ємний і жалюгідний рефлекс нашої політики. Словом хаос, словом занепад, словом назріваючий розклад.

Тепер спитаймо, що з того виходить для української справи? Ясна річ, що шкода, що втрата, що пониження нашої вартости в очах чужих і в очах усіх тих, яких ми мали з'єднувати для української справи. Але є і такі, які тішаться, затирають руки із радости від того, що українці, замість послаблювати їх впливи, займаються складним процесом політичного самогубства, політичної самоліквідації на еміґрації. Зокрема, всякі кремлівські аґенти дістають напевно відзначення за те, що звели українську політичну еміґрацію нінащо, що вспіли її зразково ослабити, розложити та притупити вістря її небезпеки.

Появляються і люди на еміґрації, які, бачучи все те лихо, публікують окремі публікації з проєктами реформи всієї еміґрації, від „голови" до всіх складових частин її організму. На жаль, заслабий їх голос і може не добра рецепта на уздоровлення недужого організму. Але цей факт належить до відрадних явищ нашої еміґраційної дійсности, дармащо мало хто на нього звертає уваги. Може поволі дочекаємося звороту чи зупинки у тому процесі самоослаблювання. Мусимо жити надією і вірою в таку можливість, бо інакше могли б попасти в повне розчарування та резиґнацію і збайдужіння до всього. А з такими явищами еміґраційного життя треба боротись. Думаю, що в Америці знайдуться відповідальні українські чинники, які підіймуться започаткувати акцію для уздоровлення, бо інакше впадуть самі жертвою цього духового емігрантського лихоліття та своєрідного морального анархізму.

Остап Тарнавський

У РІЗДВЯНИЙ ВЕЧІР В УКРАЇНІ

Під брамами замовклими,
замкненими на замки,
мов стиснені уста —
там,
де похмурі ґзимси,
мов повіки,
заслонюють краєвиди неба;
там
за жалюзями,
що закрили ями вікон,
— загинені
серця.

Ніхто не вийде,
розтрушуючи по сходах кіпоть свічки,
до брами,
що — здається — відізвалась
стукотом,
як стукіт віків.

Нема притулку подорожньому:
загасла в серці іскорка,
що розгорялась у вогонь,
як
приязнь,
дружба,
любов.
Не заблудити між завулками,
де чуйне ухо,
мов мікрофон,
виловлює шепотіння,
якого й не було в душі.

Підеш лиш з мріями осамітнений
за зорею,
мов за книгою,
що спопеліла від надмірного вогню,
— там,
де шляхи непозначені,
там,
де твоя батьківщина,
що зродилась у мрії.

І будеш дивитись у простір
із устами затисненими,
наче замкнені брами
твоєї думки
і
твоєго серця,
де народився Бог.

Ольга Мак

ВТЕЧА ВІД ДІЙСНОСТИ

(Уривок з повісти „Коли зламана вишня цвіте")

Іларія переконувала себе, що вже цілком заспокоїлась і віднайшла знову свою байдужу до всього рівновагу духа, яка так несподівано похитнулася від подій останніх днів. Смішно і глупо було творити собі якісь ілюзії, не маючи на них ніякого права. А те лоскітливе піднесення, ті дивні перебої серця, яке часами ні з того, ні з сього завмирало, ніби діткнене ніжним, прохолодним пальцем, відносила на рахунок зближення Різдва. Адже вона так любила цей празник!.. Правда, за все своє життя ще ні разу не святкувала його так, як веліла стара традиція, але може саме тому кожного року обзивалася у ній та особлива туга, що завжди в'яжеться з неосяжними ідеалами.

А тепер ця туга обізвалася ще сильніше, розбудивши в душі Іларії страшний голод, жадобу чогось гарного, чистого, величного, чогось такого, що стало б цілковитою протилежністю до виснажливої вульґарно-цинічної дійсности. Хто ж міг дати це, як не Святе, Непорочне Дитя? Де ж було шукати краси, чистоти й відпочинку для душі, як не в джерелі Народження Спасителя Світу?

І єство Іларії широко розкривалося назустріч великому святу. Вправді, вперше за все своє життя мала зустрічати його сама. Але хіба ж так не краще? Хіба ж не ліпше в її становищі не бачити в цей день нікого і нічого, що в'язало б її з тією дійсністю, від якої вона хотіла втекти? У цілковитій самотності глибше відчувається зміст урочистих моментів, а прозорий, неокреслений сум надає їм ще й своєрідної, невловимої краси.

Ні, справді, Іларія була вдоволена зі своєї самотности. Наперед насолоджувалася, уявляючи, як вона замкнеться у своїх чотирьох стінах, створивши в них цілком відокремлений від оточення казковий світ, випустить з душі на волю райдужних, тріпотливих голубів фантазії і потім тихенько слідкуватиме за їхнім химерним летом.

Це — небезпечна і навіть заборонена забава. Але раз на рік, на один вечір, на пару годин, Іларія може собі її дозволити!.. Може?... Ні. мусить! Мусить, бо інакше задихнеться серед голої прози життя!.

Кілька вечорів, повертаючись з роботи, поринала у святочні клопоти і готувалася до Різдва у якійсь піднесеній нервозності До півночі чистила, порядкувала, вовтузилася в кухні, вкладаючи у ці зайняття стільки душі, немов би й справді від того залежало щось надзвичайне важливе в її житті.

Нарешті, настав Свят-Вечір. Двері замкнені, вікна щільно затулені.

Скінчивши останні приготування, Іларія критично оглянула довкола. Була вдоволена, бо й справді зуміла на кожній речі витиснути печать свята, і в мешканні панувала незвичайна, тепла урочистість. Образи на стінах стали якось менше помітні, ніби відступили далі, в глибину рям. Люстро в шафі не блищало гостро, викликаючо, як завжди, а фортепіяно і ліжко скромно закутались у м'яку тінь від заслоненої блакитним абажуром лямпи. Зате виразніше виступили квіти на килимах, забілів ясніше обрус на столі і з напорошеною цікавістю наставила свої голочки молоденька ялинка, кокетливо, ледь-ледь помітно погойдуючи блискучими кульками і позолоченими горіхами, що звисали на довгих нитках. Тільки одиноке накриття на столі вражало немило, як німий докір, і навівало тяжкий спогад.

Іларія метнулася до кухні, принесла ще чотири тарілки, ложки, виделки, ножі й почала їх розкладати, вимовляючи в думках:

— Для мами, тата, Петрика і Максима. Сьогодні будемо всі разом...

Щось болюче підповзло їй до горла, але зараз же й відступило, розчинившись у загальній атмосфері величного спокою, що панував довкола.

Іларія оглянулася ще раз. Ніби все... А разом з тим відчувала десь якусь невиповнену порожнечу, брак чогось надзвичайно істотного, чогось такого, без чого всі приготування ніби втрачали весь сенс. Упіймавши себе на тому, злякалася і, щоб не вдумуватися глибше в причини, спішно пішла одягатися. Витягнула з шафи довгу сріблясто-сіру сукню і схвильовано приложила її до обличчя.

— Добра моя, дорога Степанидо!.. — вишептала зворушено. — Сьогодні я хочу бути близькою до тебе... Ні, до вас обидвох, мої любі... І ви ж там напевне зараз згадуєте мене...

М'який шовк, приємно торкнувшись плечей, сплив вільними фалдами додолу, облягши щільно струнку постать. О, стара кравчиня-артистка недарма хвалилася своїм умінням! Іларія задоволено оглянула себе в люстрі, поправила зачіску і підійшла до ялинки, щоб засвітити свічки. Це мало бути сигналом початку свята.

Однак, коли вже взялася за коробку з сірниками, руки її опустилися, а все довкола втратило раптом свій святочний чар. Здавалося, що десь відкрилася темна діра, і в неї струмочками почали збігати барви, а з ними й урочистий настрій і радість Великого Навечір'я. Натомість у дбайливо створений празничний світ почала вповзати неприваблива гола правда, безпардонно кладучи свої сірі мазки на сяючі чистотою предмети, на ніжно-блакитне світло, на саму душу. Війнуло невимовно тоскною пусткою, а тарілки на столі прибрали вигляд безтямних блискучих більм тупої самотности.

Перелам був такий разючо-убивчий, що Іларія вже зробила рух, щоб піти скинути з себе пишну сукню, погасити світло і кинутися в обійми холодного ліжка. Але саме в той момент хтось спішною ходою наблизився до дверей і зупинився. Хвилинку постояв, вернувся помалу попід вікнами назад, знову постояв, тоді рішуче затупотів до входу і постукав.

Іларія прислухалась, стараючись вгадати несподіваного гостя.

Стукіт повторився уперто й наполегливо.

— „Ще чого бракувало! — з нудьгою подумала жінка і вирішила: — Хто б там не прийшов — скажу, що хвора, і нікого не пущу!"

З тим наміром підійшла до дверей і спитала різко, невдоволено:

— Хто там?

— Це я, Іло, — почула тихий голос Березюка і мало не захлиснулася від несподіваного хвилювання.

— Ви, докторе?! — перепитала тремтячим голосом, ще не віручи сама собі.

— Та я, я!.. А ви, коли хочете в конспірацію гратися і вдавати, що вас нема дома, то затуліть краще вікно, бо світиться...

Побляклі перед хвилиною барви раптом віджили з подвійною яскравістю, все довкола засміялося і затанцювало в радісному вихрі. Тільки ключ чомусь ніяк не міг попасти на своє місце, а потім довго не хотів обернутися в намерзлому замку. І минула добра хвилина часу, поки нарешті в клубі морозної пари, немов чарівник в хмарі диму, Березюк переступив поріг.

— Ну, насилу! — зідхнув радісно, стягаючи рукавицю. Але зараз же, глянувши на господиню, замнявся: — Вибачте, я, може, не в пору прийшов?..

Вона відтягнула його за рукав набік і, замикаючи двері на ключ, відповіла:

— Прийшли дуже в пору, докторе: я щойно збиралася вечеряти, а самій було сумно. Роздягайтеся і заходьте ближче.

Березюк став в уперту позу:

— От що, Іло: коли я для вас є тільки доктором, то запрошуйте мене виключно у випадках хвороби.

— Ах, який ви!.. Ну, чи не все одно?..

— Для мене — ні. Але коли вам все одно, то називайте мене на ім'я.

— Добре, добре, називатиму, як хочете. Ходім!

— Ні, не піду! Скажіть мені: „Ходім, Олексію".

Іларія розсміялася:

— Та ходім, ходім, Олексію, навіть, Олесю... Хай буде по-вашому.

„Ов, Іларіє, — відразу обізвався східний чортик, — щось твої райдужні голуби дуже розбрикалися!.. Гляди, бо це небезпечна гра: обсмалять крила!"..

„Ах, хай там!.. — відмахнулася Іларія від надокучливого голосу. — Це тільки сьогодні. Сьогодні ж свято!"

Коли увійшли до кімнати, Березюк зупинився в німому зачудованні:

— Так он чого ви сьогодні такі пишні!.. Святкуєте?!.

— А ви думали!.. — ще раз засміялася Іларія.

— Правду сказавши, думав, що ви забули. Але я ще й не привітався!.. Отже, коли так, то з Святим Вечором вас, Іло! Бажаю вам багато щастя, багато здоров'я, а найбільше — теплоти для серця, якої вам, здається, дуже бракує. Дайте ваші руки! Обидві! Так... А що ви мені скажете?..

— Я?.. Я, поперше, дуже вам дякую, а, подруге, так само бажаю вам щастя і.. — не скінчила. Відвела в сторону погляд і обережно звільнила свої руки з його долонь. — Зараз будемо вечеряти... Поправте запону на вікні, там, де світиться, а я тим часом подам накриття.

Помітивши його здивований погляд, що впав несподівано на зайві тарілки, спішно пояснила:

— Це — для покійних. Мені сумно було самій...

Березюк не відповів нічого, тільки сковзнув по ній очима і пішов поправляти запону.

— Іло! — обізвався глухо, не обертаючись.

— Прошу?

— Ваша суконка дуже гарна, і ви в ній виглядаєте, як богиня. Але мені тяжко на вас дивитися. Одягніть щось інше...

— Чому?

Обернувся від вікна, аж блідий від зворушення і внутрішнього болю.

— Ставите небезпечне питання, Іло!... — відповів виразно і навіть погрозливо. — Чи хочете почути щиру відповідь?..

— Ах!.. — кинулася вона злякано і зараз же додала холодно: — Я цієї суконки не скину. Це — подарунок моєї няні, яка мені в останні роки заступила рідну матір. І... і я взагалі перший раз її сьогодні одягнула.

— О, тоді пробачте!.. — засоромився він.

Та Іларія відчула роздратування:

— Але, щоб ви знали, докторе, то в цій хаті тільки оці два килими і фортепіяно є ще з віна моєї матері, а решта...

— Іло! — кинувся він благально до неї. — Не говоріть більше нічого!.. Я не хочу нічого слухати!.. Досить Пробачте мені... Я не хотів вам зробити боляче. Дайте вашу руку!.. Не будемо сьогодні сваритися, правда?..

Іларія зм'якла від тих слів, і її роздратовання відразу зникло.

— Засвітіть свічки, — попросила вже цілком спокійним тоном.

Від дотику вогню свічки одна по одній прокидались, а ціла ялинка ніби за кожним разом розплющувала нове, ясне і цікаве, як у дитини, очко. А з тих численних очей спливала солодка радість і глибоко проникала в душу.

Коли вже всі свічки були засвічені, Іларія зупинилася в ніяковому ваганні:

— Олексію, — відважилася нарешті спитати, — чи ви вмієте молитися?

— Я? — заклопотано перепитав доктор. — Трудне питання...

— Ви, може, атеїст?

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ДОПОМОГУ ЗАЛИШЕНЦЯМ! ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

К. Петрус

ВОЛХВИ

Всесвіт-макрокосм, Людина-мікрокосм. Мікрокосм є копія макрокосму. Людина є копія й образ Божий. Людина є жива ікона Живого Творця-Бога.

У першій книзі Мойсея так і записано: „І рече Бог: сотворимо чоловіка в свій образ, ув образ Божий сотворив його" ... (1:26-27).

А в посланні до Жидів Апостол Павло в 11 розділі пише, що „словом Божим віки сталися, щоб з невидимого постало видиме" ...

І коли людина є образ і копія Бога, то і наш видимий Всесвіт є образ і копія другого світу, невидимого, що знаходиться по той бік тривимірного простору ...

Так говорять нам священні книги майже всіх стародавніх народів. Так пише нам свята Біблія. Так відчували й пізнавали життя мудреці всіх часів і народів. Так нині твердить сучасна наука в теоріях і гіпотезах Айнштайна, Плянка, Хвольсона, Дю-Нюї та інших ...

Буття Всесвіту відбивається в житті людства, а життя людей відбивається в бутті Всесвіту. Одне й друге — це лише два полюси одного процесу.

Коли в районі Караїбського моря починаються бурі, коли біля берегів Англії шаліє шторм, або десь в центральних стейтах лютує торнадо, — моя знайома переживає надзвичайне нервове напруження, хворіє і не може спати. Вона знає і попереджає своїх домашніх, що „вже" десь зародився ураґан, буря або торнадо, що пізніше підтверджується радіом та газетами.

Науці також відомо, що певна група нервово-хворих людей, як, напр., епілептики, сомнамбулісти та маньяки-психопати найгірше почувають себе тоді, коли місяць буває в стадії молодика або світить повним колом... Астроном і письменник К. Флямаріон науково доказував, що коли людина перейде з одного боку вулиці на другий, то цей рух людини якоюсь мірою порушує „статус кво" землі й місяця, і це не може не відбитися на морських приливах і відпливах...

Про дивні речі ми говоримо? Так, нині ці гіпотези й факти звучать, як якийсь далекий анахронізм, як щось таке незрозуміле, що „філософія діялектичного матеріялізму" не має навіть часу на це звертати свою „червону увагу". Але для людей стародавніх часів ці речі не були ніяким дивом, бо все, що творилося в житті людей і космосу, все розглядалося, як один процес одного організму природи ... Нехай астрологія древніх була переплутана всякими забобонами та вигадками, але ця „псевдонаука", як її нині називають матеріялісти, давала її адептам можливості заглядати в майбутнє космосу, заглядати в майбутню історію людства й приходити до таких результатів, що навіть наші матеріялісти розводять руками і не знають, як треба пояснювати деякі факти з обсервацій цих волхвів-мудреців далекої старовини.

З історії знаємо, що стародавні народи свідомо чи підсвідомо очікували, що ось-ось повинна прийти на грішну землю якась Істота з небесних сфер, щоб розв'язати навіки всі болючі питання про життя й смерть, про зло й добро, про соціяльну несправедливість і нищення людської гідности, про страждання всього земнородного й про золоті мрії блаженного життя ... Месіянські надії були відомі не тільки жидівському народові, вони були знайомі майже всім поганським народам, в тому числі й тому народові, з якого вийшли Євангельські Волхви.

Біблія не каже нам, з якого народу вийшли ці „три королі", але ми з певністю можемо сказати, що ці східні мудреці були астрологами, були адептами тодішньої науки і мали певні математичні й астральні факти, які примусили їх пуститися в таку далеку дорогу, аби тільки побачити Того, про Кого говорили леґенди й манускрипти, про Кого свідчили жидівські пророки, про Кого свідчили небо й земля і нарешті надзвичайна звізда ...

Усе своє життя вони, ці волхви присвятили божественній мрії, всі свої можливості й скарби присвятили на виявлення й пізнання істини, на пізнання Того, Хто повинен принести на землю щастя, а у вічності блаженство для всієї страждущої тварини. І тільки наприкінці свого життя ці великі мудреці побачили чудодійну звізду цього Царя й Бога, що десь народився у далекій Палестині ... Якщо ці волхви були громадянами Індії або Персії, то ми можемо підрахувати, скільки треба було місяців їхати на верблюдах до Палестини, щоб побачити й поклонитися Христові. Вони залишили свою батьківщину, покинули свої родини й свої доми, аби з дарами добратися до Того, Кому присвятили все своє адептське життя ... В овечому загоні, у якомусь вертепі від бідних жидівських батьків народилося Дитя, а вони, мудреці-королі, володарі-маґнати, побачивши Його звізду, пускаються в путь, щоб побачити Його й поклонитися Йому. Тільки Дух Божий міг керувати цими відважними мужами східньої мудрости, не дивлячись на все їх „поганство", на їх астрологію та на їх далеку путь-дорогу, що проходила через пустині й гори, ліси й ріки, через місця, де гуляли розбійники та всякі наїзники.

У наших церковних традиціях і в наших колядках оповідається, що

„Над вертепом звізда ясна
На весь світ засіяла".

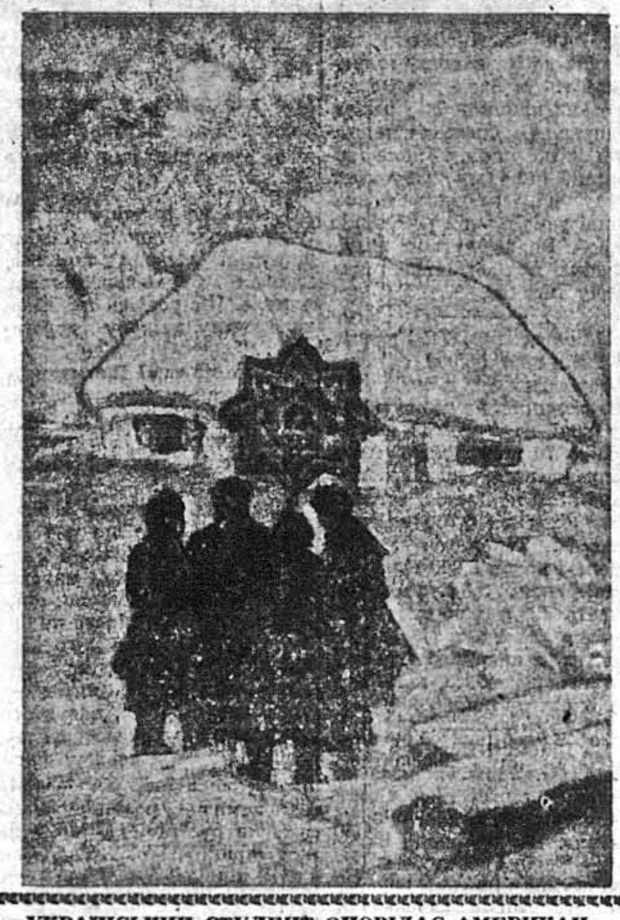
Але коли ми уважно прочитаємо Євангелію, то побачимо, що волхви знайшли Дитятко не в вертепі і не в яслах, а в домі, у самому містечку Вифлеємі. (Мат. 2:10-11). Скільки часу минуло від тієї „Вифлеємської ночі", в яку народився Христос, і до поклоніння Йому волхвів, ми не знаємо, але треба гадати, що стільки часу минуло, скільки потрібно було верблюдам, щоб пройти від, скажемо, Індії до Палестини: може декілька місяців, а може й півроку ...

„Ідуть трьє царі
Несуть Христу дари".

Принесли Йому дари, як Цареві, як Первосвященикові, як Пророкові. Християнська Церква канонізувала цих „трьох королів" і згадує їхній подвиг на другий день Водохрещі. Це були перші благовісники Христові, що, повернувшись додому, почали розказувати своїм землякам, кого вони бачили у далекій Палестині і що вони мають від цієї подорожі. У наших церковних піснях та колядках імена цих великих мужів віри згадуються разом з вифлеємськими пастухами, св. Йосифом, Дівою Марією та янголами ...

Бог явив свою тайну для простих пастухів через явлення та співи янгольського хору, а для астрологів-мудреців — через явлення надзвичайної звізди. Як хор янгольський, так і ця звізда — обидва феноменальні явища однаково привели тодішній жидівський і поганський світ до народженого Христа-Бога. Христос є Логос, як казав мученик Іустин, якому причасне все людство.

Сучасне людство переживає надзвичайну духову кризу. Історія наша дійшла до свого космогенетичного „вечора" й чекає на свою „ревізію" ... Як тоді на „астрологічному" небі з'явилася чудодійна звізда, що ознаменувала собою перший прихід на землю Ісуса Христа, так нині на „атеїстичному" небі сучасного комунізму засяяла червона звізда Антихриста ... Але куди вона поведе змучене людство? Хтось висловив думку, що, мовляв, те, що не вспіло зробити християнство, зробить антихристиянство ... Дехто на Сході так і думає: Христос працював над духовими цінностями, а Антихрист (комунізм) працюватиме над соціяльними проблемами, аж поки не розв'яже їх у відповідному напрямку ... Так заплутують істину темні сили зла, щоб скоріше загнати людство в страшні безодні апокаліптичних подій... Християни вірять, що Христос прийде на нашу грішну землю ще раз, і тоді будуть остаточно розв'язані всі проблеми для всіх народів, племен і язиків ... Тоді здійсняться пророчі слова янгольського гимну, що був проспіваний янголами у святу Вифлеємську ніч над полями Палестини: „Слава во вишніх Богу, і на землі мир, в чоловіціх благоволення!"

УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТ ОПОВІДАЄ АМЕРИКАНСЬКИМ КОЛЕҐАМ ПРО РІЗДВО В УКРАЇНІ

Часопис „Тенджерін", орган Ютіка каледжу, приносить окрему статтю, в якій український студент Ярослав Ликтей оповідає своїм американським колеґам про те, як він святкував Різдвяні Свята в Україні. Ликтей сказав своїм товаришам, що він впродовж останніх 12-ох років ні разу не святкував Різдва в тому самому місці. Цього року він є на другому році каледжу в Ютиці, Н. Й., в 1942 році він жив під совєтською окупацією, 1943 року під німецькою, пізніше на примусовій праці в Німеччині, а далі, коли американці звільнили його від німецького насильства, він кожного року проводив Різдво в іншій місцевості, аж прибув до ЗДА. Різдво в 1951 і 1952 році він святкував як вояк американської армії. Дуже сантиментальне Різдво мав Ярослав Ликтей в 1952 році, коли він лежав хворий в військовому шпиталі в Сан Франціско. Він почувався дуже самітний, але, лежачи в ліжку, він наставив радіоапарат і там почув ту саму американську колядку, яку співають в Україні. „Це пригадало мені рідний дім, каже Ликтей, і родину", яка в Україні засідала до столу, щоб на Свят-Вечір спожити 12 страв та поколядувати коло прикрашеної ялинки, під якою лежали для кожного подарунки. Вночі вся рідня йшла до церкви, де його батько диригував хором, в якому співала і його мати та й він сам, коли підріс. Коли його батьківщину захопили російські комуністи, не вільно було співати коляд. Тоді настав для українського народу „час сліз і смутку", який, на жаль, триває і досі. В Німеччині за Гітлера Ликтей почувався нещасливим, бо був без рідні, харчів і святкового настрою та втратив був надію повернутися додому. Тепер він у ЗДА і щасливий, що може бути вільний, та студіювати в високій школі.

РІЗДВО ХРИСТОВЕ В ДЕВ'ЯТЬОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВИФЛЕЄМАХ

У ЗДА є багато місцевостей, які взяли назву від европейських, а то й азійських, міст. Є тут і дев'ять місцевостей, які носять назву славного Вифлеєму, в якому народився Ісус Христос. До цих американських Вифлеємів багато американців у передсвяточні дні висилають картки, щоб їм ці посилки назад відіслали, але вже з поштовим штемплем, на якому зазначено, що це — з „Вифлеєму".

Ці дев'ять американських Вифлеємів лежать в дев'ятьох стейтах, від Коннектикату до Міссісіпі.

Вифлеєм в стейті Коннектикат — це село з 1,200 мешканцями. Місцевий поштмайстер, що має тільки одного помічника, перед святами мусів наймати 14 співробітників, а крім цього йому допомагали ще 25 добровільців. Його пошта вислала більше як 250,000 карток. На Свят-Вечір у всіх церквах відправлено Богослужби, а в Бенедиктинів відбулася Служба Божа опівночі.

Найбільший американський Вифлеєм знаходиться в Пенсилвенії. Заснували його 214 років тому втікачі з Моравії під проводом графа фон Цінцендорфа. В Центральній Моравській Церкві відбулися Богослужби для дітей і дорослих, під час яких кожний присутній світив воскову свічку ручної роботи. Від Різдва до Нового Року жінки, що належать до Моравської Церкви в Еджборо, показують всім охочим, як робити такі свічки. Ціле місто залите світлом. На площі коло мосту стоять 140 ялинок, скомбінованих в одну велику, освічену 5,200 жарівками. Над Південною Горою зноситься велика Вифлеємська зоря, яку видно на 20 миль довкруги, по всій околиці. Всі 11 Католицьких Церков відправляли Службу Божу опівночі.

Село Вифлеєм в стейті Мериленд має 30 хат і сто мешканців, але цього року місцева пошта мусіла оштемплювати 25,000 карток, присланих із інших місцевостей. На роздоріжжю стояла ялинка, а над нею Вифлеємська зірка. Різдвяна Богослужба відбулась в Методистській каплиці.

У Вифлеємі в Західній Вірджінії молодеча організація колядувала перед ялинкою та міською церквою. Пресвітеріянський священик о. Реймонд Ф. Кент відправив Богослуження, під час якого всі присутні тримали в руках свічки, з якими опісля пішли до ясел, де лежав Новонароджений Христос. Над хатою Джілберта Бахмана, яка стоїть на найвищому місці в цій місцевості, завішено десятистопову зорю. Цей Вифлеєм має 1,600 мешканців, і положений на 600 стіп вище стейтової столиці Вілінґу.

Найменший Вифлеєм знаходиться в стейті Айова і нараховує тільки 25 осіб, які ще тут живуть. Вони ходять на Богослуження до сусіднього містечка, хоч і мають свою церковцю. В цій церковці вони відзначили при допомозі шкільних дітей свято Різдва Христового. Це село було в 1846 році місцем, де затримувалися мормони. Давніше ця місцевість мала 300 мешканців, але коли вичерпалося вугілля в копальнях, вона зовсім підупала і не має навіть своєї пошти.

Вифлеєм у стейті Кентокі (150 мешканців) святкував Різдво Христове в Баптистській і Методистській Церквах, спокійно як і кожного року.

Нюгемширський Вифлеєм вліті має 6,000 мешканців, а взимі 1,000. В церкві Христа Царя відправлено вночі Службу Божу, а 30 учнів середніх шкіл їздили автом сніжною дорогою та співали колядки. Місцева пошта щодня оштемплювала по 1000 карток, починаючи від 1 грудня.

У Вифлеємі в Джорджії 300 осіб населення святкували Різдво в Баптистській Церкві, в якій є сяла ялинка. Там колядували і роздавали святочні подарунки. Над містечком світила, завішена над площею, штучна зоря.

В стейті Міссісіпі знаходиться присілок Вифлеєм, що має 40 мешканців, які спільно відсвяткували Різдво Христа.

В дев'ятьох місцевостях і в дев'ятьох стейтах в різний спосіб святковано народження Божого Сина. Але всіх цих американців, що належать до різних деномінацій, об'єднувала одна думка про Того, Хто проголосив усьому світові: Мир вам!

РІЗДВО В ІСТОРИЧНОМУ ВИФЛЕЄМІ

Вифлеєм, Йорданія. — У найсвятішому для всього християнського світу з усіх святих місць — там, де народився Христос, святковано Різдво Христове за щорічною традицією. Невеличка Церква Різдва не вмістила вірних місцевих і прибулих, разом коло 10,000 осіб. Різдвяну Утреню відправив цим разом латинський патріярх: християнські патріярхи чергуються щорічно відправою. Наприкінці Утрені він зняв з вівтаря статую Святого Дитяти й поніс її із процесією, що ступала від каплиці св. Катерини до Печери Різдва під церквою. Попереду процесії йшло 6 вартових в історичних одягах з старо-турецьких часів, у червоних фезах, золотом шитих уніформах і з кривими шаблями при боці. Вони промощували крізь юрбу шлях процесії, вдаряючи довгими сріблом кованими палицями об землю. Традиція цих вартових збереглась від того часу, коли кожний закордонний консул діставав для власної охорони вартового. Часи змінилися, Єрусалим належить до Ізраїлю (формально — він поділений, а його долю мають ще вирішити), а Вифлеєм — до Йорданії, турків не стало в Палестині, але залишився турецький одяг і установа вартових, дармащо вони вже не підлягають консулам.

За вартовими ступав хор, а за хором — патріярх з духовенством. Позаду патріярха йшов дипломатичний корпус у парадних офіційних уніформах, із свічками в руках. Процесія зійшла кам'яними сходами і зупинилась перед срібною зіркою, що висить над місцем, де — за святим переказом — стояли ясла, в яких Діва повила Сина. Під тією зіркою поставлено статую Дитяти, де вона стоятиме до свята Йордану. Місце, на якому побудовано церкву Різдва, було визначено ще в першому сторіччі після народження Христа.

Коли з Святої Печери вийшла процесія з латинським патріярхом, ввійшов туди греко-православний патріярх із срібною кадильницею. Латинський, греко-православний і вірменський патріярхи спільно опікуються цими святими місцями.

Правда, неспокійні політичні відносини в тій частині землі дали себе пізнати навіть на саме Різдво: якраз на початку Різдвяної Утрені долетіли відгуки пострілів з йордансько-ізраїльского кордону. Проте цей ще один інцидент не пошкодив церемонії. Йорданські консули, заохочуючи в сусідніх країнах до паломництва на Різдвяну Утреню до Вифлеєму, водночас, у порозумінні з урядом Йорданії, улаштували паломників у місцевих арабів.

— Атеїст?!. Ні... Я, коли хочете знати, глибоко віруюча людина, тільки ніколи не думаю над тим і ніколи не молюся.

— Я, Олексію, також рідко молюся ... Але часом бувають такі хвилини, коли не можна не молитися. От, як сьогодні ... А ви, коли не поділяєте мого настрою, не дивіться на мене, добре?..

Іларія згасила електрику, підійшла до невеликого столика, скинула білу серветку, під якою стояв маленький срібний образок Матері Божої, засвітила перед ним свічку і опустилася на коліна. Мимоволі наслідуючи її, Олексій перехрестився, ніби крадькома, і раптом відчув, що його єство розпроменилося дивним світлом і частина його полинула десь високо-високо, цілком так, як це було колись у щасливому дитинстві.

— „Я й справді молюся! — з радістю відзначив він, нанизуючи в пам'яті слово по слову забуті молитви. — О, як це добре, що я ще можу молитися!..."

Молився і одночасно дивився на сріблисту постать, осяяну теплом свічок, схилену у побожній покорі. В той момент відчув її такою безконечно близькою, такою безмежно дорогою, що сльози виступили на очі.

Іларія вдарила останній поклін і встала.

— Знаєте, Олесю, як в Галичині вітаються в цей день?

— Знаю: Христос Раждається, Іло!..

— Славіте Його! — відповіла урочисто і підняла до нього обличчя.

Глянув у її блискучі очі, на горді й ніжні уста і ледве здушив у собі бажання, щоб не витиснути на них гарячого поцілунку. Побоявся, щоб пристрасним поривом не осквернити непорочної радости моменту, який переживав.

— Сідайте до столу, — запросила Іларія голосом, в якому підкреслено бриніли спокій і рівновага, приховуючи собою глибоке зворушення.

Почали вечеряти мовчки. Тільки легеньке побрязкування начиння перервало святкову тишу. Раптом Олексій, щось пригадавши, встав і підійшов до радіо.

— Для чого ви, Олесю?.. Лишіть!

Березюк не відповідав. Обережно посував ґудзики реґуляторів, поки з мішаних звуків не почала вирізнятися мелодія:

„Прийшов днесь із небес"...

Загуло на всю хату, але Олексій моментально стишив, і радіо продовжувало ледве чутно:

„Щоб спасти люд свій весь,
І утішився" ...

Іларія широко розкрила очі:

— Що це?

— Хіба не чуєте? Колядки. Радіовисильня Львів. Гарно?

— Боже, як чудово!..

— Так ліпше вечеряти, правда?

Але зворушена до сліз Іларія вже не могла їсти. Вона довго вслухалася в звуки колядок, і нарешті гірко зідхнула:

— Обдерли нас, Олексію, пограбували!.. Позбавили права не тільки на земні скарби, але й на духові ... Чим тепер живемо?..

Він поклав свою сильну, впевнену руку на її і ласкаво промовив:

— Не говорім сьогодні сумних речей, Іло. Журитися сьогодні — це гріх. Так вчили мене колись іще вдома, коли я був малим. Лишіть усі турботи на будні дні, а зараз віддайтеся вимогам свята, до якого так дбайливо приготували не тільки обстанову, а й свій внутрішній світ. Постарайтесь бути щасливі сьогодні, Іло, радійте тим, що народився Спаситель світу ...

— Так, не говорім про сумне ... Чому ви не прийшли тоді?

— Тоді?.. Ах, бачите, я зовсім забув вас перепросити!.. Тільки справді, я не міг прийти. Від новорічної ночі по вчорашній день мав сім тяжких операцій, не рахуючи всяких дрібніших. Якийсь нещасливий початок нового року. Але ... ми не говоримо про сумне, правда? О, чуєте?.. — вказав у сторону радіо:

„Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився" ...

Підтягнув приємним баритоном і раптом оживився:

— Ах, знаєте, Іло, як би я оце тепер заколядував!.. Так би заколядував, щоб на другому кінці містечка почули!.. Ви коли ходили колядувати?

— Ні. Хіба тільки вдома колядували, але так, щоб ніхто не чув.

— А я ходив. Ще на початку нашої „свободи" це було дозволено, і навіть учителі з нами ходили. Ви вже не пам'ятаєте підручників „Рідна Школа", а ми ще по них вчилися. І були там і колядки, і веснянки, і купальські пісні ... Були описи всіх святкових звичаїв і традицій ... Гарно було! ... Оце зробимо велику зірку, поставимо всередину свічку і ходимо від хати до хати ...

— Ви їжте. Потім будете розказувати.

— Дякую. Я їм, не турбуйтесь. Спішити і так нікуди... Знаєте, — продовжував перервану думку, — я вже своєму вихователеві-дядечкові можу все простити, але от одного не прощу: що він у моїй дитячій душі віру в Бога стоптав. Все інше — це були тільки наслідки. Не уявляєте собі, як страшно дитині перестати вірити ... А й пізніше оті роки комсомольства тепер видаються мені, немов би я був не людиною, а вовкулаком. Їй-богу!..

Іларія сумно всміхнулася:

— Ми про що не почнемо говорити, то скінчимо на трагічному. Скажіть, чи в наші дні можна про щось говорити, щоб не викликати ненависти?

— Ваша правда ... Краще будемо їсти ...

Скінчився концерт колядок, скінчилася й вечеря.

Березюк подякував і встав від столу.

— Знаєте, що, Іло? Поколядуймо тепер собі. Тихенько, тихенько, тільки для себе. В мене сьогодні так гарно на душі, так радісно, що я цілий світ обняв би і поцілував. Чуєте? Отак би пригорнув до грудей! — і з тими словами, перше ніж Іларія вспіла щось зрозуміти, вхопив її у свої сильні обійми і обдарував щирим, дзвінким поцілунком.

Теплий жіночий стан під тонким шовком здригнувся, і Олексієві видалося, що в його долоню вдарив електричний струм, від якого легко закрутилася голова. Сам не сподівався такого ефекту і засоромлено почав перепрошувати:

— Не гнівайтесь на мене, Іло!.. Це — з великої радости ... Коли б на вашому місці була старенька, як грибок, бабуня, то я зробив би те саме і з тією ж приємністю ... Зрештою ... Оце вже я таки збрехав, їй-бо, збрехав, як останній барбос! — і Олексій розсміявся щирим, заразливим і цілком обеззброюючим сміхом. — Замкнім цю пікантну розмову, — продовжував далі, сміючись, — і ходім колядувати!..

Потягнув ще цілком приголомшену жінку до фортепіяна, посадив на стілець і підняв віко.

— Сідайте. Чи, може, не хочете акомпаніювати?

Іларія, ніби у сні, поклала руки на клявіші і взяла кілька легеньких акордів.

Спочатку співали цілі колядки, потім пригадували уривки забутих, і раділи, як діти, коли вдалося встановити їхній повний текст.

Час збіг непомітно.

Після одинадцятої години Березюк підвівся.

— Ідете вже? з жалем спитала Іларія.

— Йду, Іло. Вкрав тих пару годин для себе, але там, можливо, потрібна моя поміч. І в цю ніч люди терплять і страждають. Треба подбати, щоб їм також було легше.

— Любите свою роботу?

— Дуже! Нема більшої насолоди, як врятувати когось від смерти, вселити надію на життя тяжко хворому, полегшити терпіння страждаючому ... Знаєте, яке безмежне вдоволення я відчуваю, коли бачу, що люди мені вірять, віддавши своє життя в мої руки!..

Іларія з заздрістю подумала про тих, чиє життя лежить в руках цього гарного, впевненого чоловіка, і зітхнула:

— Щасливі! — вирвалося в неї якось мимоволі.

Березюк насторожився і подивився їй в очі:

— Повторіть ще раз це слово! — сказав серйозно.

Іларія зрозуміла, що необережно ступила на слизьку стежку, і скрутила:

— Кажу, що ВИ щасливі, — відповіла, ховаючи очі. — Ваш фах дає вам можливість без втручання в політику йти чесною дорогою і робити багато добра ...

— Говорите так, Іло, ніби самі займаєтесь політикою і ходите нечесними дорогами.

Вона здригнулася і її бліде обличчя побіліло ще більше.

— Ат! — з досадою вигукнув Березюк. — З мене справжній ведмідь! На кожному кроці пригадую вам неприємні речі ... Але, Іло, вірте мені, що ви самі перебільшуєте значення вашого кроку, що його зробили тоді ... І взагалі я вам радив би веселіше дивитися на життя. Дивіться, — показав рукою на порожні накриття, — ви ж думками більше зв'язані з мертвими, як з живими. А це все — ні до чого. Лишіть минуле минулому ... Я ще буду з вами говорити на цю тему. Я хочу вас поставити знову живою людиною на життьову дорогу, тим більше, що сам вас колись зіпхнув із неї ... Але тепер іду. До побачення. Щасливих різдвяних снів!.. Подивіться мені в очі! Ну, подивіться ж! — підвів її голову за підборіддя. — У, злюка!..

Одягаючись, раптом вхопився за кишеню плаща, звідки стирчало щось велике, завинене в папір.

— Ага! Бачите, от я й забув.

— Що це?

— Це — „шампролетарське".

— Що, що?

— „Шампролетарське". Ніби за панів, то було „шампанське", а за пролетаріяту, то мусить бути „шам-пролетарське", ні? Отож, ідучи сюди, я хотів з вами запити початок наших нових взаємин. Але ви мене так приголомшили тим урочистим настроєм, що я зовсім забув. Нате, сховайте. Як прийду другим разом, то розіп'ємо за наше обопільне щастя.

Іларія стягнула брови.

— Заберіть це назад з собою, докторе! Ми не будемо пити.

— А це що знову?! Іло!..

Вона мовчала, відвернувши голову.

— Не можете мені подарувати ТОГО? Я, правда, навіть не маю права просити прощення, але ...

— Не це, докторе.

— А що? Бридкий я вам? Любите когось іншого?

— Знову ні одне, ні друге ...

— А що? Припускаю, що ви мене не можете кохати, але дружби і довір'я вашого я можу бути гідним? Ні?! Не вважаєте мене гідним навіть вашого довір'я?!.

— Ах, то все не те. Є інші причини, через які ми не будемо ні подружжям, ні друзями. Зрозумійте це і не витрачайте даремно зусиль.

— Я не визнаю ніяких інших причин, Іло! — сказав твердо, і в голосі його озвалась криця. — Чуєте? Не ви-зна-ю! Як лікар, я вмію лікувати не лише тіло, але часом і душу. І, присягаюся вам урочистістю сьогоднішнього вечора, я не відступлю від вас доти, аж поки не викрию кореня вашої хвороби! Ви уперті, Іло, але я ще твердший від вас. Я не люблю бути комусь винним, а кривду, зроблену будь-кому, зумію направити ... Ця пляшка лишиться тут, і хай я не буду доктором Олексієм Березюком, коли я її колись не розіп'ю з живою і веселою жінкою, яка сьогодні виглядає, як бурулька з льоду! Не обіцяю точно, коли прийду знову. Але прийду, як тільки вирву вільну хвилину. До побачення!

Потиснув руку і сам взявся відмикати двері.

Коли стихли скрипучі кроки на снігу і запанувала тиша, знову обізвався пискливий голос східного чортика:

„А що, Іларіє Одаревська, як тепер буде з райдужними голубами? Матимеш силу загнати їх назад на місце?.. Ой, мабуть, таки доведеться обсмалити їм крила, бо інакше не даси ради. Не даси" ...

На ялинці догоряли останні свічки, наповнюючи повітря тяжким чадом ...

В „КАЗЬОННІЙ" ЦЕРКВІ

Російська Православна Церква — засіб русифікації в Україні

Відновлена з волі большевиків Російська Православна Церква є наймогутнішим засобом русифікації в тих країнах, де поширене правоcлав'я. Духівництво, а зокрема єпископат, складається з найбільш реакційних колишніх монахів і священиків царської Росії, які виховалися в традиційній „общеруській" ментальності. Вся церковна література в СССР (її, щоправда, небагато) публікується тільки в російській мові. Так само проповіді виголошуються по-російськи за винятком хіба західньоукраїнських земель і Правобережжя, де толерується двомовність.

Характеристичним є для русифікаційної церковної політики, як Москва трактує Україну, Київ, українські православні святині.

Влітку цього року відвідав СССР болгарський патріярх Кирило з окремою делеґацією. М. ін. болгарські гості перебували і в Києві, куди, до речі, як до третього міста по Москві і Ленінграді, возять росіяни всі чужинецькі делеґації. З приводу цієї візити в Києві, митрополит Філарет так подає свої враження:

„Слухаючи гарний спів монахів в Києво-Печерській Лаврі, ми також раділи з молитовної єдности між „русским" духівництвом і багатьма прочанами. В печерах цього монастиря зосередилась вікова духова скарбниця „русского" благочестя і святости . . . В Покровському монастирі ми тішилися з тихої праці „русских" монахинь". (ЖМП, ч. 9 1954).

Такі і подібні утотожнювання українського народу, культури, духовости з усім, що російське, можна знайти чи не в кожному числі патріяршого журналу.

Відновлюють храми . . .

Деколи появляється вістка в згаданому журналі про відновлення і посвячення якоїсь церкви чи каплиці. В Житомирі відновлено катедральну церкву і 27 червня м. р. відбулося її посвячення. З цієї нагоди житомирського єпископа Володимира піднесено в стан архиєпископа. З цього, що про єпархію найчастіше згадується в журналі, можна здогадуватися, що місцевий єпископ є досить активний. Напр., є окрема згадка про його архиєпископську візитацію в селі Ритаги, де в богослуженнях брали участь біля трьох тисяч вірних.

Православний єпископат в Україні

З переглянених минулорічних чисел „ЖМП" ми склали наступний список єпархій і єпископів в Україні. (Можливо, що є ще кілька катедр і єпископів, про яких не знайдено в консультованих числах ніякої згадки). Назагал, єпархія покривається з адміністративною областю, хоч деякі області не творять самостійної церковної одиниці. Стан на вересень 1954 р.: митрополит Иоан, митрополит київський і галицький, патріярший екзарх всієї України.

Архиєпископи: Стефан — харківський і богодухівський; Нікон — одеський і херсонський; Панкратій — львівський і тернопільський; Володимир — житомирський і овруцький; Гурій — чернігівський і ніжинський.

Єпископи: Нестор — гуманський і вікарій київської єпархії; Евстахій — сумський і охтирський; Андрій — вінницький і рівенський; Іноkентій — кіровоградський і миколаївський; Серафим — полтавський; Варлаам — хмельницький (раніше кам'янець-подільський); Евментій — чернівецький і буковинський; Антоній — станиславівський; Іларіон — мукачівський і ужгородський.

Раніше ще була єпископська катедра в Ізмаїлі; відомо, що існує також єпископська резиденція в Дрогобичі і, можливо, ще в інших містах України. Одначе в цьогорічних числах „ЖМП" ми не знайшли про них згадки.

Духовні школи

В Україні по війні відкрито три семінарії: київська, одеська і волинська (в Луцьку). Із скупих звітів про закінчення в них академічного року, виходить, що кількість студентів дуже мала і що в цих школах проходить русифікаційний курс. Гідна уваги замітка: у волинській семінарії, яка має за завдання готувати священиків для Західньої України, в складі студентів 30% галичан.

Професура в більшій частині складається з росіян, або зрусифікованих українців, подібно, як і єпископат в Україні.

Важливіші церковні наради в Москві

Відомо, що Москва в останній час намагалась стати на чолі православного світу. З тією метою патріярх Алексій часто підносив справу всеправославного собору. Але, виходить, що ця ідея зазнала поразки, зокрема, в обличчі принципіяльної опозиції константинопольського патріярха, Атанаґораса.

Тому Москва звертає більшу увагу на посилення своїх впливів в окремих т. зв. автокефальних церквах та серед російських православних на еміґрації і в Америці.

В липні м. р. до Москви прибула низка делеґацій залежних — „братніх" православних церков. Між ними належить відмітити осіб: болгарський патріярх Кирило, чехо-словацький митрополит Елевферій, берлінський архиєпископ Борис, далі керівники православних патріярших благочинств в Голляндії, Угорщині й ін. Офіційно немає ніякого звідомлення про якусь нараду, але одночасна участь таких достойників не могла випадково скластися. Патріярша церква має низку труднощів за кордоном, зокрема в Західній Европі і Америці, які треба було розв'язати . . .

„Мировий" митрополит Ніколай Кружіцкий напевно скликав цю нараду для інструктажу відпоручників російського „казьонного" православ'я поза СССР.

В. М.

(„У. Самостійник", Мюнхен)

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом).

Найближчими днями перша на Львівщині цукроварня, в Краснім, почне давати продукцію.

Незвичайна зима цього року на Дніпрі. Не дивлячись на грудень, ріка ще не окута кригою. В районах постарому йдуть вантажні пароплави. Курсують теж річкові трамваї.

Оредовський механічний завод Запорізької области, відправив до Казахстану велику кількість лебідок для артезіянських криниць. Ще раніше відправлено багато кормозапарників, помп, бензиноцистерн й іншого устаткування. Випущені, завдяки тяжкій праці українських робітників, вироби і далі йдуть на цілинні землі для збільшення прибутку Москви.

В колгоспах, МТС і радгоспах близько 58,000 електромоторів виконують понад 30,000 різних видів робіт. В цьому році на Україні почали працю 70 нових гідро- і теплоелектрівень, електрифіковано 800 колгоспів, встановлено близько 4,700 електромоторів. Тепер на Україні працює понад 5,000 сільських електрівень. Збільшенням електрифікованих сил несамовито хваляться совєти в той час, коли на Заході нема майже ні одного села, що не мало б електрики.

На Білому і Чорному Черемоші (Станиславівщина) закінчився сплав лісу. Сплавлену для колгоспного будівництва. За цей сезон сплавлено лісу на 65,000 кубометрів більше ніж торік.

З метою вивчення і впровадження нових способів обробітку ґрунту та посівів сільсько-господарських культур створено в Україні 22 колгоспні науково-дослідні станції, директорами яких стали досвідчені майстри високих врожаїв.

До Києва повернулася наукова експедиція Інституту мистецтвознавства, етнографії і фольклору Академії наук УССР, яка виїжджала в міста і села Чернігівщини. Наукові працівники інституту зібрали цікаві етнографічні матеріяли, багато зразків українського народн. одягу, вишивок, орнаменту. Кілька наукових експедицій виїздить незабаром на Полтавщину, Одещину, Тернопільщину, Закарпаття. Зібрані матеріяли будуть використані у великій історико-етнографічній монографії „Українці", яка вийде у виданні Академії наук СССР „Народи світу".

До міста Сталіно на Донеччині прибув ансамбль пісні і танцю Бурято-Монгольської республіки. В залі обласної філгармонії відбувся концерт для шахтарів і металюрґів міста. Виступи ансамблю відбулися також в Єнакієві, Горлівці, Макіївці та інших донецьких містах.

На Валовій вулиці у Львові височить монументальна кам'яна башта, збудована в 1554—1555 рр. Багато разів її руйнували і палили вороги. Тепер, старанням працівників львівської міжобласної науково-реставраційної виробничої майстерні, закінчуються праці над відновленням цього цінного історич. пам'ятка. Роботи над відбудовою історичних пам'яток ведуться теж у Луцьку, Проскурові, на Тернопільщині. У Проскурові відновляється будинок, що є цікавим архітектурним пам'ятником 16 сторіччя, а також відома вірменська криниця, яка в свій час постачала воду всьому місту.

Нещодавно бібліотекар львівської консерваторії ім. Лисенка, Попель, знайшов в архіві бібл. ноти розрізнених голосів маршу для духової оркестри. На листах стояло прізвище Миколи Лисенка.

Ол. Зозуля

КРЕМЛІВСЬКИЙ ДІД МОРОЗ

— Чули про ялинку?

— Про яку?

— Не чули про ялинку?! Так ви, видно, у черги не ходите. Кажуть, що Постишев дозволив для дітвори ялинку . . .

І саме на цьому слові репродуктор загорланив: „Для щасливої дітвори по всіх школах буде влаштована ялинка. Цю радість треба завдячувати нашому дорогому . . ."

Як же це так? П'ятнадцять років ялинка була під московським арештом, як буржуазна вигадка, і . . . раптом цій зеленій, пахучій ялинці дали амнестію!

Поспіхом одягаюсь і біжу до редакції. Але що це? На Басарабці, біля Критого Ринку, небачений натовп народу. Пхаюсь і собі. Та марно: крім людських голів, нічого не бачу. Тоді я пробую дати задній хід. Не бере. Єдиний був вихід видряпатись назад по людських головах, але хтось важкий наступив мені на черевик. Зібрав я всі зусилля і як рвону: раз, другий . . . Через кілька хвилин, за допомогою тих, що напирали, вже був на хіднику.

Іти далі я не міг, бо на правому черевикові бракувало підошви, а в бічній кишені вже не муляв гаманець з грішми.

— Так йому й треба! — вигукнув хтось. — Не бачив, як ялинку освітлюють . . .

Через таку неприємну пригоду я запізнився на кілька хвилин, і за це дістав сувору догану з попередженням.

У редакції довідався, що на багатьох майданах Києва сяють різнокольорові жарівки на ялинках. Але найкраще була оздоблена ялинка в Купецькому саду біля Палацу піонерів. Тут навіть на зеленому фоні змайстрували з червоних жарівок силюет Сталіна.

Хоч ялинки були виставлені й оздоблені завчасу, але тому, що за партійним наказом вони мали назву „Новорічна Ялинка", то й право на життя мали лише один день — 1-го січня.

Всім редакціям наказано якнайкраще висвітлити появу дітей біля ялинки. Цю роботу доручили мені, бо всі працівники йшли на зустріч Нового Року.

О 7-ій годині вечора велика заля Палацу піонерів була наповнена дітьми. Тут зібралися діти совєтської бюрократії, представники від шкіл та кілька з підшефних сіл.

Через кілька хвилин появились енкаведисти, і до залі зайшло кільканадцять осіб. Посідавши ліворуч в першому ряді вони оглядали запашну ялинку, мацали і нюхали її шишечки. На їхніх обличчях розпливався сміх.

Піонери почали плескати і вигукувати: хай живе . . . Це були керівники уряду і партії. Ось лисий Косіор, дідок Петровський, бундючний Любченко, Сухомлин, Шелехес і інші.

— А чому не прийшов Павел Петровіч? — перешіптувались піонери.

Справді Постишева не було. Та на нього й не чекали. Представник від ЦК комсомолу відкрив вечір, подякував партії і Постишеву за дозвіл розважитися дітям біля пахучої ялинки. Згадав, як в буржуазних країнах діти, через бідність, не можуть так урочисто зустрічати Новий Рік.

Після вступної промови; з бічних дверей вибіг цілий табун маленьких звірят: зайчик, лисичка, кізка, вовк, ведмедик, їжак, олень, кіт і журавель. Вони скакали навкого ялинки та виспівували:

Ой ти, ялино,
Колюча шипшино,
Де ти виросла в лісу,
Що ж ти бачила в життю...

Звірята зникли, тільки один журавель залишився біля ялинки. Він простягнув свій довгий дзьоб, щоб зірвати золотого горішка. Раптом навколо ялинки появився шнурок дівчаток, що нагадували білих метеликів. Вони заспівали „До бабиних конопель унадився журавель . . ."

Пісня затихла. У залі погасло світло. Центральні двері відкрились, і з них вийшов високий, з довгою білою бородою Дід Мороз. Він був у довгому білому кожусі, з великою восковою свічкою в руці. По боках, в такій же одежі, йшли два його помічники і тягнули за собою санки, навантажені подарунками. Дід Мороз підійшов до величезного календаря і зірвав листок з написом: „31-ше грудня". В ту ж мить у залі спалахнуло світло. Поруч з написом „1-ше січня 1935 року" стояв юнак.

— З новим роком! — хрипливим голосом вигукнув Дід Мороз.

Тоді фотокореспонденти розпочали стрілянину з своїх „ляйок".

За наказом Діда Мороза один помічник швидко роздавав подарунки, другий — читав листи з новорічними побажаннями.

— А тепер, — закричав дід, — послухайте, що пишуть піонери з колгоспних сіл Половецького району.

— Дорогі товариші піонери! — з усієї сили кричав дідів помічник. — З вашого листа видно, що у вас буде чудова ялинка, оздоблена іграшками та лямпочками. Дякуємо вам за ваші подарунки, але ці прикраси ялинкові ми не можемо використати, бо нема де дістати ялинки. Друге — багато піонерів не ходять до школи, бо не мають взуття. Коли б ви замість прикрас та купили кілька пар черевиків . . .

— Не читай далі! . . — закричав Дід Мороз. Він був настільки розлютований, що навіть не помітив, як відліпилась його борода і впала під ноги.

— Павел Петровіч! . . Постишев! . . — летіли з усіх кінців вигуки.

Та Постишева вже не було. Він, як той кіт, чкурнув у бічні двері. Зірвались із своїх місць Косьор, Любченко, Петровський, щоб затримати Діда Мороза, але бічна кімната вже була порожня, тільки жужком на підлозі лежав білий кожух, сива шапка та поламана воскова свічка.

Не було кому дочитати листів.

Гаяти часу не було рації, і я з іншими кореспондентами вирушив до ресторану „Динамо", де працівники редакцій всіх газет зустрічали Новий Рік.

Не пощастило нам і тут. Новий Рік почали зустрічати ще з восьмої години вечора, а ми прибули біля одинадцятої. У залі на всі лади ревла музика, і під її невловимий такт штовхалась молодь.

О 3-ій годині ночі більшість людей хропли за столами і під столами. Підлога була мокра від пива й вина, і, ніби прикраси, всюди валялись шматки ковбаси, хліба і подушені цукорки.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ НА МІЖНАРОДНОМУ ФЕСТИВАЛЮ

Ранок 11-го грудня 1954-го року був соняшний і тихий. Великий кемпус Іллинойського Університету ще напів спав, коли годинник на будинку імпозантної Студентської Юнії чітко вибив восьму годину.

Приблизно в той самий час на третьому поверсі того будинку в люксусовому кабінеті президента університету відбувся незвичайний рух. Невеличка група українських студентів, під проводом професора Врітського, прибирала кімнату в українському стилю і розміщувала експонати українського мистецтва і літератури.

Цей день був для української студентської групи при Іллинойському Університеті небувалою подією. Во це була перша участь української групи в цьогорічному Міжнародному Фестивалі на Іллинойському Університеті, в змаганнях з 52-ома іншими націями з цілого світу.

Ми студенти приготовлялися до згаданого фестивалю від двох місяців і мусіли розв'язати різні проблеми. Вже від самого початку наших приготувань, ми плянували примістити нашу виставку в окремій кімнаті і старалися дістати відповідну скількість експонатів. Перша справа була досить складна, бо американський студентський комітет, який організував цей фестиваль хотів примістити виставки всіх націй разом у кількох великих залях. Треба було ужити різних дипломатичних заходів, щоби переконати симпатичну президентку фестивалю, що ми дійсно такої кімнати потребуємо, щоб урядити її в українському стилю, і щоб розмістити безліч чудових експонатів, які ми будемо мати.

Після того, коли ми запросили згадану президентку на наші збори, а потім на приватне інтерв'ю при філіжанці кави, наша справа увінчалася успіхом. Без сумніву допоміг нам у тому чимало проф. Врітський. Він хоч приїхав до цієї країни, коли мав тільки дев'ять років, вибився з часом не тільки в американському світі як один з найкращих професорів мистецтва на Іллинойському Університеті, але також як знавець і приятель українського мистецтва.

З експонатами, також, ми мали незвичайне щастя. Українське громадянство міста Шикаґа і околиці дуже гарно поставилося до нашої збірки експонатів. Особливо придалася нам приватна колекція українського мистецтва пп. Кочанів і збірка українського модерної кераміки пп. Харитів. Шикаґовська Ліґа визичила нам українські національні емблеми і українську літературу в англійській мові; Союз Українок визичив нам свій чудовий прапор, а балетна група балетмайстра Оссовського обіцяла вивести українські танки в танцювальному пописі з іншими націями.

Фестиваль починається.

Коло 5-ої години ввечорі будинок Студентської Юнії перемінився в маленький світ під одним дахом. Найбільш дивовижні предмети, еґзотичні строї, різнородна музика і тисячна товпа відвідувачів надавала цілій імпрезі атмосферу новітнього Вавилону.

Цілий фестиваль був зорганізований з правдивим американським розмахом. Крім виставки влаштовано спеціяльні залі, де відбувалися пописи танцювальних груп, заля чужинних страв, заля, де продавалися пам'ятки з різних країн. В одній кімнаті уладжена була правдива французька цукарня, в іншій колюмбійська каварня, ще в іншій представники З'єднаних Націй мали виставку своєї літератури і збирали підписи на деклярацію для прав людини.

Кругом метушилися люди, чути було оклики подиву і захоти мов на правдивому Сорочинському Ярмарку.

Український Павільон.

Накоротко перед 5-ою годиною кінчимо прибирати нашу кімнату і вибагливий кабінет університетського президента перемінюється в святиню українського мистецтва і культури. На спеціяльних таблицях повздовж стін розвішуємо українські вишивки, чудово вишиті блюзки і мужеські сорочки. По другім кінці стіни висить невеличка ґалерія українських образів. Потім зразу в око впадають прегарні вишиті рушники з яких наші звинні студентки викомбінували мальовничі драперії на „президентському" вікні. У кутку стоїть невеличка ялинка, прибрана білими сніговими кулями, на яких виведено українські взори. Побіч ялинки, на стіні, висить чорне табльо з українськими різдвяними картками. Посередині кімнати стоїть на столі, накритий чудовий вишиваним обрусом, різьблений таріль з писанками і гуцульська різьба.

На фронтовій стіні кімнати ми приміщуємо мапу України на тлі Европи (спеціяльно намальованому для нас професором Врітським), різьблений тризуб і український прапор.

Крім цього, на менших столиках розміщуємо українську літературу (як напр. „Любіть Україну", Pace, Ukrainian Art, Українська Енциклопедія і т. д.), українську кераміку, українські подушки і інші.

Дещо про наших відвідувачів.

На одного з перших наших відвідувачів попадає студент з Африканської Унії. Він з цікавістю читає вивішені нами цитати Перли Мести про різницю між росіянами і українцями і, сміючись каже: „Я вас дуже добре розумію, бо ми маємо той самий клопіт. Нас багато людей теж невірно називає англійцями".

Згодом дістаємо рідкого і еґзотичного гостя в особі афґаністанського студента. Оглянувши цілу виставку з інтересом, він несподівано питається: „а чи можете мені показати українські гроші"? застановляємося на хвилинку, а потім ведемо його до столика українського і показуємо йому з Української Енциклопедії відбитку українського банкнота і він задоволений відходить.

Нажаль, не всі бажання наших гостей ми могли сповнити. Багато з них хотіло набути українські вишивки, кераміку, різьблені речі, одначе ми не мали нічоог на продаж і мусіли скеровувати найбільш настирливих покупців до Шикаґа і Ню Йорку шукати щастя.

Зате ми старалися відповісти на кожне питання і кожну заввагу, а їх було десятки. Коло Олі Корибутяк, що справляла справжню атракцію своїм правдивим полтавським строєм, завжди збиралася чимала група людей, яких вона втаємничувала в спосіб роблення писанок. Будучи уроженцею Жаб'я, вона вияснювала це не тільки з повним чаром типової української дівчини, але теж з повною компетенцією в цій галузі мистецтва.

Не бракувало запитів і на політичні теми. Один американський студент хотів знати, коли Україна повстала і перебіг її історії; другий знову, вказуючи на синьо-жовтий прапор, питався, чи це справжній український прапор, чи це тільки прапор українських націоналістів. Запевнюємо його, що український народ вибрав цей прапор ще 1917 року під час відновлення своєї державности.

Між нашими гістьми було заступлене теж старше американське громадянство і доріст. Ми зустрічали на нашій Виставці чимало старших віком американських жінок, які не тільки захоплювалися українськими вишивками, але знали чимало про визвольну боротьбу українського підпілля.

Американський доріст найбільш цікавився стилізованими українськими прикрасами на ялинку і багато з них питалося, як їх робиться. Ми були теж приємно заскочені, коли до нашого „павільону" вмашерували американські пластуни під проводом свого скавтмайстра і почали оглядати наші експонати з такою увагою, немов би це йшло про „гру Кома".

До наших найбільш промінентних гостей належав президент місцевого студентського Сенату, Стен Ґлес, президент студентської І М К И, Джан Праіс і сам президент університету Мор. Цей останній сказав опісля на конференції з Американським Організаційним Комітетом, що його кабінет ніколи ще так гарно не виглядав, як підчас Української Виставки.

На крилах українського танку.

Кульмінаційною точкою української участи на фестивалю був виступ української балетної групи балетмайстра Оссовського з Шикаґа. Ця невеличка група (6 осіб) так заімпонувала американським аранжерам під час генеральної проби, що вони рішили поставити український виступ на самий початок.

Із семої години вечора найбільша заля Студентської Юнії була виповнена по береги цікавою публікою. Всередині залі на тлі величавої ялинки і під світлом рефлекторів виринула мальовнича група українських танцюристів. Хвилину пізніше тисячі осіб зі здержаним віддихом слідкували темперантного козачка, який наш балет віддав із чудовою прецизійністю і з легкістю степового вітру. „Дивися на ту дівчину" — коментують якісь американці коло мене — чи вона не нагадує зовсім Вівен Леоґ"? завважую тільки, що заввага відноситься до Олі Шевченко, яка своїм легко задертим носиком, цікавим поглядом очей і без сумніву своїм виступом трохи нагадує ту велику фільмову артистку.

Але решту завваги заглушують нові ентузіястичні оплески, коли сам балетмайстер Оссовський появляється серед танцюючих пар і виконуючи свою сольову точку, з темпераментом запорозького характерника, здається, пориває тисячну публіку зі собою в вир танцю.

Ці несподівані бурхливі оплески спричинили невеличке непорозуміння. Американська піяністка, яка грала „козачка" перший раз у своєму житті, взяла ці оплески як знак, що танець скінчився і перестала грати. Але непорозуміння скоро вияснилося і танець закінчився з успіхом.

Танцювальна група виступала три рази того вечора, додаючи до свого репертуару українські колядки під час другого і третього виступу.

Мов у калейдоскопі пересувалися програми інших націй: литовців, індійців, філіппінців, гавайців, шведів і інших. В деяких з них наша група знайшла поважних конкурентів як нпр. у філіппінцях, які імпонували еґзотичністю і оригінальністю, виконуючи танець з віяльцями, і в литовцях, які визначалися кількістю і барвністю своїх строїв. Одначе в мистецькому виконанні танців наша група залишилася неперевершеною.

Таємниця нашого успіху.

Коли ми переглядали при закінченні виставки сотки підписів у нашій гостинній книзі, де не тільки майже всі американські стейти були заступлені, але буквально всі п'ять континентів світу, і коли ми ділилися враженнями про пописи танцювальної групи, ми вважали нашу участь у фестивалю успіхом. Наші здогади потвердилися, коли наступного дня преса помістила фотографію з нашої виставки на передовій сторінці і як наших танцюристів згадали одиноких з-поміж усіх інших національностей.

В аналізі нашого успіху я хотів би згадати два чинники, а саме час і національну солідарність. Дуже важним виказалося те, що ми почали приготування два місяці перед імпрезою. Але рішаюче було те, що ми знайшли повну підтримку всіх угруповань українського суспільства до яких ми зверталися.

Цю солідарність вдалося нам вдержати також серед нашої невеликої групи студентів на Іллинойському Університеті.

Во хоч наші студенти походили з різних земель України, співпраця в приготованні до фестивалю відзначилася повною соборністю. Просто годі собі уявити, як та імпреза була б випала успішно без динамічної і повної розмаху киянки Лесі Поєдинок, яка була зв'язковою між американськими чинниками і нашою танцювальною групою, або без спокійної і сумлінної волинячки Наді Старчук, на яку впав весь тягар адміністраційної праці нашої групи. Синьоока гуцулка Оля Корибутяк була одухотворенням ідеальної „господині павільону" з її уродженого верховинцям дипломатією і товариськими формами. Метка і практична ґаличанка Ірця Несторович була одна з головних рушіїв в питаннях прибрання виставки.

Вкінці мушу згадати стару іміґрацію в особі професора Врітського, якого мистецьке керівництво і запал та посвята були підставою і завершенням нашого успіху.

Ігор Каменецький.

СПОМИНИ З ДАВНІХ ЛІТ

(Стаття о. Івана Волянського в „Свободі" з 5 вересня 1912 р.).

Я був першим руським священиком в Америці, коли приїхав до Шенандору в грудні 1884 р.

По свого священика писали наші люди до Митрополита у Львові за порадою п. Райса, котрий провадив аґенцію корабельних карт.

Адміністратором митрополії був тоді еп. Сильвестер Сембратович. Цей, висилаючи мене на місію своїх вірних, дав мені також власть благословити чаші з приналежностями; також церкви, цвинтарі і дзвони, як рівнож власть розрішати від гріхів, задержаних архиєрейському розрішенню. Рівночасно мав я поручення представитися єпископові католицькому дотичної дієцезії і познайомитися з місцевими священиками.

По приїзді до Америки поїхав я з Ню Йорку до Шенандору, щоби познайомитися з своїми людьми, а звідтам удався я зараз до архиєпископа католицького в Филаделфії, котрим був тоді Райен. Однак він був уже упереджений про мій приїзд від польського священика з Шенандору, і тому прийняв мене зле. Сам не показався, тільки його генеральний вікарій заявив мені, що юрисдикції, уділеної моїм архиєреєм, не узнає і зі своєї сторони не позволяє мені на ніякі священодійства. Заразом сказав, що для жонатого священика нема в Америці місця. В подібнім дусі прийняли мене й католицькі священики в Шенандорі (а іменно польський, німецький і айриський).

По нараді з своїми людьми, прийшли ми до переконання, що я маючи юрисдикцію від архиєрея свого обряду, не потребую позволення від єпископа латинського. Однако ж для певности зателеграфував я до свого архиєрея до Львова: що заборонив мені священодійствувати і що я розпічну душпастирство на підставі його власти. Потім чекав я тиждень, а коли не наспіла відповідь забороняюча, розпочав я Богослуження в найнятій на цю ціль залі у п. Керн на Мейн Стріт на І-ім поверсі. Там також наймлено на перший місяць чи два, два покоїки для мене, поки не найшлося осібного дому на мешкання у п. Фейніго на Кол Стріт.

Отворення тимчасової каплиці відбулося на саме Пренепорочне Зачаття Прес. Богородиці, 1884 р., котре тоді припадало на неділю (22 грудня) і тому перший титул церкви був „Пренепорочного Зачаття".

З весною наступного року взялися ми до будови церкви на Сентр Стріт, на площі (2 лоти), купленій від державного інспектора Райна з Ашленд за 700 дол. Плян на церкву був зроблений дорівочно, як і ціла будова була проваджена на дні. Роботу вів тесля Сміт з своїми синами. Церква була 40 стіп широка, а 70 довга, на поверсі. Під нею було тимчасове помешкання для священика і заля на збори.

Під час будови зайшов ще один припадок, котрий трохи прискорив роботи і змінив первісний плян будови, а іменно: коли крокви на даху були уставлені, заки поприбивано лати, дах завалився і декотрі крокви поломилися, так що треба було дати стелю плоску, хоч первісно було пляноване півсклепіння попід крокви. Тому то висота церкви вийшла трохи замала, бо лише 18 стіп. З тим усім церкву укінчено восени по св. Михаїлі і надано їй титул св. Михаїла.

В короткім часі по моїм приїзді почало зголошуватися до мене много людей з інших місць для заспокоєння духовних потреб, так що незабаром зродилася в мене гадка — для удержання єдности нашого народу видавати газету в нашій рідній мові.

Але як до того взятися, коли не було ні редактора, ані якогось письменника, ані друкарні з нашим письмом в цілій Америці. Зачав я, проте, сам учитися друкарства, спровадивши собі спершу малу ручну прасу з англійським письмом. Відтак спровадив я руські черенки — кирилицю з друкарні Ставропигійської, котрі мали ту недогідність, що були трохи вищі від звичайних англійських букв, так що разом тяжко було друкувати.

Тою кирилицею зачав я друкувати першу газету, котру назвав я „Америка". Друкарства ходив я вчитися до друкарні „Геральда", а потому учив своїх хлопців. Першими моїми помічниками в друкарні були: Григорій Дольний, молодий дяк нашої церкви і ще молодий хлопець — Василь Сарич.

Ми складали черенки у себе, а друкували зразу на якійсь старій ручній прасі, котру я купив в Ню Йорку. Однак вскорі показалося практичнішим возити склад, забитий в рамку, на тачках до друкарні „Геральда", де ми відбивали. Газета виходила на чотирьох сторінках невеликого формату. Спочатку черенок було обмаль, так що анонси треба було стереотипувати, а черенки розбирати до дальшого вжитку. Пізніше спровадив я „гражданку", котра була вже одної висоти з англійськими черенками, загальновживаними.

Редакцію провадив я сам. Газета виходила два рази на місяць, але при моїх безнастанних густо-часто далеких душпастирських подорожах і на це не ставало часу. Деколи помагала мені в редаґуванні моя покійна жена, особливо в т. зв. „редаґуванні ножичками", п. заг. „Вісті з старого краю", котрі нераз були зладжені, заки я приїхав з якої місії.

Те все ділялося в 1886 році. Трохи легше стало, коли в слідуючім році приїхав до Америки п. Володимир Сіменович і обняв якийсь час редакцію газети, а потім і фаховий друкар п. Бачинський. Обставини ці змінили нашу газету настільки, що вона почала виходити в більшім форматі, однак частіше ніж два рази на місяць не можна було видавати, бо й так до неї я мусів докладати.

Рівночасно з п. Сіменовичем приїхав був також о. Зиновій Ляхович, котрий, однак, небавом помер. Я ж знову з бігом часу, відчуваючи щораз більшу потребу наших священиків в Америці, вислав в р. 1888 п. Сіменовича до Европи. Йому вдалося привезти заледве одного о. Андруховича. На нього я, повертаючися в червні 1889 р. до Галичини, зіставив не тільки всі церкви, які за той час побудовано (в Шамокін, Джерзі Сіті, Фріленд, Кінґстон, Міннеаполіс), але також передав йому цілу газету.

Яка судьба стрінула газету „Америку" по моїм від'їзді, цього я докладно не можу подати. Знаю лише, що „Америка" перестала незабаром виходити, а на її місце появилася „Свобода".

О союзі руських братств, котрі закладалися за моїх часів, я думав уже тоді, однак тих братств було ще замало на союз і дому гадку цю зреалізовано аж по моїм від'їзді. (До статті долучена фотознімка о. Волянського з часів його участи в паломництві до Св. Землі, улаштованої старанням митрополита Шептицького у вересні 1906 р.).

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою й радіом).

● Як повідомляє київське радіо, в Совєтському Союзі є тепер 800 високих шкіл, в яких навчається 1,700,000 студентів. Цього року випущено з високих шкіл 230,000 нових спеціялістів 519 різних фахів.

● Львівська газета „Вільна Україна" нарікає, що в західніх областях України багато дітей шкільного віку не ходять до школи. „Райкоми партії і виконкоми районних рад, — повідомляє ця газета, — недоцінюють державного значення охоплення всіх дітей навчанням".

● У Києві відбувся з'їзд уповноважених промислової кооперації України. На з'їзді обговорювано заходи піднесення кооперації, але, звичайно, не згадувалося про прибутки членів кооператив, бо ж совєтська кооперація є лише одною з форм державних підприємств.

● Недавно в Україні закінчилися „вибори" народних суддів. Переведено їх за одним списком, як то робиться під Совєтами при всяких виборах — починаючи від сільських рад і аж до Верховного Совєту. На Дрогобиччині в цій кампанії брало участь 20,000 аґітаторів.

● На Дрогобиччині нагороджено орденами матерів, що народили й виховали не менше як семеро дітей. Ордени „материнська слава" першого ступеня для матерів, що виховали по дев'ятеро дітей, одержали 7 жінок, другого ступеня — за восьмеро дітей — 5 жінок і третього ступеня — за семеро дітей — 9 жінок.

● Як подає газета „Вільна Україна", широкою популярністю на Львівщині втішається симфонічна оркестра Вібрецького районового дому культури. У Вібрці працює семирічна музична школа і відкривається музичний лекторій.

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ПРИ ПРАЦІ

В Европі, а пізніше й у Америці, безчисленні тисячі слухачів захоплювалися майстерністю співу Капелі Бандуристів, її правдиво мистецьким і щирим переданням виконуваних творів. Але мало кому з нас приходило на думку питання: як ведеться підготовка в роботі Капелі, як народжується кожна нова пісня в її репертуарі. Чи так просто, легко й безжурно, як згодом вона звучить у концертовому виконанні бандуристів? Особливо ж народні жартівливі пісні, такі — здавалося б — легенькі і нескладні, як мила усмішка!

Воно то справді цікаво послухати, чи радше „підслухати", як відбувається розучення нового репертуару Капелі. Це не важко зробити, бо в тому самому будинку, де постійно відбуваються співанки Капелі (Українсько - Американський Осередок у Дітройті), зараз таки в сусідній кімнаті є читальня, де можна прийти почитати зібрані чи не в комплеті наші еміґраційні видання.

Пізнім вечором доходить з сусідньої кімнати спів і гра наших бандуристів. Спочатку випробовується стрій бандур і „розіграються пальці". Один за одним звучать різні акорди напереміну в мажорі й мінорі. Звучать певно, чисто і рівно. Тоді сам хор, без бандур, розучує якусь нову, незнану і досить складну композицію. Голос за голосом входить і зв'язується в повну, гарну гармонію. Правда, неодноразово в наші вуха різко врізуються звуки джазу: це в великій залі відбувається гучне весілля, чи вечірка з танцями. Не зважаючи на таку „конкуренцію", співанка Капелі проводиться. М'яко, але рішуче мистецький керівник Григорій Китастий домагається все кращого вирівнання голосів, все більшої експресії.

Користаючи з перерви, розпитуємо бандуристів, над чим працюють та які їхні пляни. Довідуємося, що Капеля Бандуристів близьким часом (січень—лютий 1955 р.) вибирається в концертову подорож. Це буде в деякій мірі продовження минулорічної ювілейної тури Капелі, бо концерти відбуватимуться тільки в тих містах, яких, за браком часу не було можливо відвідати минулого року. У пляні Капелі є відвідати такі міста, як Ст. Кетеринс у Канаді, далі Ютика, Амстердам, Трой, Вінгемтон, Вількс Бері, Аллентавн.

Але одночасно ведеться підготова до наступної осінньої подорожі по Америці й Канаді і саме з цією метою приготовляється нову програму. Це останнє нелегке завдання. Трудність зачинається від підшукання творів. Мистецьким керівникам Капелі доводиться не одну ніч недоспати, щоби розкласти новий твір для хору й оркестри бандур. Специфіка строю й техніки гри на бандурі вимагає дуже особливого до цього роду інструментації. Ось роздаються ноти — справжня партитура: вгорі хор, а внизу бадури поділені на кілька самостійних партій. Наступає довгий період вивчення, вирівняння і — вирізьблення цілого. Аж тоді зводиться обі — до речі зовсім відмінні — частини, тобто вокальну й інструментальну в одне барвисте ціле. І так твір за твором, пісня за піснею. Праця ведеться за засадами й вимогами оналізму, але в умовах, які є повним його запереченням.

Не зважаючи на це співанки Капелі Бандуристів проводяться реґулярно впродовж цілого року. Крім основного завдання, виконуються й інші, як от награння грамофонних пластинок. Між іншими є пляни підготування циклу пісень поневолених Совєтами народів.

Час до часу доводиться підготовляти всякі репрезентативні виступи, як останньо участь в концерті на площі стейтової виставки.

Співанка — одна з чергових — закінчується. Бандуристи уважно й любовно обвивають свої бандури в покривала і, пригортаючи до себе, виходять. На їх обличчях ще сліди тільки що проспіваних пісень.

Б. Л.

ПАМ'ЯТІ ЛІДІЇ ІВАНІВНИ САДОВСЬКОЇ

Вражаюче несподівано відійшла у вічність ця прекрасна постать доби нашого відродження. Відійшла ще у повній силі із снагою працювати для здійснення ідеї Української Державности, яка була основним змістом її життя і головною його метою.

Садовська належала до тих невеликих кадрів української молоді, яких революція застала свідомими національно і політично підготованими до державно-творчої праці. Це треба відмітити, бо таких не було багато. Систематична русифікація не подолала народних мас, але в рядах української інтеліґенції вона чинила великі спустошення. Збереглись ті найкращі, сильні духом, із високо розвиненим почуттям моральної відповідальности перед народом, з якого вийшли і серед якого жили.

Всі згадані прикмети у найвищій мірі мав рід, з якого вийшла Лідія Садовська. По обох лініях — батьківській і материнський, — це були старі священичі роди Волинської землі — Струтинські і Михалевичі. Духовенство — це була певна каста, де сини з роду в рід женились із попівнами, а доньки виходили за поповичів. Так мало бути і в тім був переконаний дід Лідії о. Михалевич. Тому, коли мати Лідії вийшла за професора грецької і латинської мови, то було порушенням статуту, яке він із часом мусів вирівняти, висвятившись. Цей дід, про якого із особливою теплотою згадувала Садовська, був величавою постаттю, справжнім патріярхом. Був він батьком десятьох синів, яким дав високу освіту, і двох дочок. В його домі в містечку Ямполі, де він був священиком, святами відбувались родинні з'їзди, і тоді діда оточувала юрма внучат, максимальне число — сімдесять два.

В таких домах, як в цитаделях національного духа, зберігалось українство. Національна свідомість в родинах прищеплювалась дітям із такою любов'ю і так міцно, що вони проносили її через російську школу, де робилось все, щоб знівелювати українську молодь і зробити з неї малоросійське сміття.

З такої родини, добре озброєна проти натиску російської стихії, вийшла Лідія Садовська. Училась в Луцьку на Волині, а кінчала ґімназію в Києві. Потім виїхала до Петербурґу, де вступила на Вищі Жіночі Курси, так звані Вестужевські Курси, які закінчила по факультету філософії.

В Петербурзі Садовська зразу прилучилась до Української Студентської Громади. Та громада була дуже активна, бо в столиці під самим боком уряду було вільніше як у Києві, де за українською молоддю особливо пильно слідкували. В тій громаді Садовська відразу висунулась як репрезентантка у зв'язку із іншими студентськими організаціями і громадами. Вона мала для того всі дані — прекрасну зовнішність, добре виховання, самостійне думання, вміння скоро і правильно реаґувати, а разом з тим спричинялись до того, що вона була прекрасною дорадницею. Тому професор Садовський завжди читав дружині свої наукові праці, щоб почути її оцінку і зауваги.

В Петербурзі Лідія одружилась із Валентином Садовським, який пізніше став членом Першого Генерального Секретаріяту України. Подружжя в добі будівництва молодої Української Держави працювало із великим захопленням та відданістю, і гостро переживало всі радості й печалі тієї доби. Після завоювання України червоними Садовські виїхали із Урядом УНР до Тарнова.

Всі неґоди втечі із малими дітьми не пройшли даром — у Тарнові довелось пережити велике горе, бо там Лідія втратила свою молодшу донечку. Але вона мужньо перенесла горе, не замкнулась в собі і почала шукати шляхів, щоб допомогти еміґрантським злидням. Як людина громадська, вона не шукала рятунку лише для себе. Вона взялась до організації допомогової акції. Завдяки її ініціятиві і енерґії встановлено зв'язки із організацією ІМКА, засновано варстати жіночої праці і наладнано збут вишивок так добре, що це допомогло не одній родині перебувати ті тяжкі часи. Тоді ж Садовська нав'язала взаємини із Жіночим Союзом у Львові і вже у 1921 році була на З'їзді як представниця від жінок Наддніпрянщини.

В 1925 році родина переїхала до Чехословаччини, де проф. Садовський дістав призначення на катедру економіки в Українській Господарській Академії в Подєбрадах. По двох родах Садовські оселились в столиці Чехії, де і прожили до нової еміґрації.

Весь час перебування в Празі Садовська працювала в Жіночому Союзі а крім того виконувала часто ролю зв'язкової і репрезентантки. Бувала на засіданнях філії Міжнародньої Жіночої Ради в Празі і сама виступала там із доповідами. Цікавилась також працею Жіночої Ліґи і Свободи. Ходила, виступала і кожний її виступ був успіхом. Вона вірила в конструктивну вдачу української жінки і в те, що їй призначено грати велику ролю в творенні новітньої Української Держави. Із радістю прийняла вона делеґатство на Жіночий Конґрес у Станиславові, де була обрана секретаркою і ввійшла у Резолюційну Комісію.

Активно працювала Садовська аж до німецької окупації, коли Союз розв'язано і діячки довоєнної доби мусіли відійти в тінь. Останній період життя Садовської в Чехії був трагічний. Родина належала до гурту тих, яких там застала червона армія. Ми спізнились із втечею з різних причин і бились як птахи у замкненій клітці. Багато вирвалось, але проф. Садовський був першим, за яким прийшли — зараз на другий день.

Не можна забути тих днів, коли ми із Лідією, обоє в смертельному жаху за своїх близьких, ходили по розритій окопами Празі. Вона шукала свого чоловіка. Була пекельна спека і Прага була дослівно червона, бо за рогами будинків відбувались самосудом криваві розправи із німцями, із коляборантами, гнали полонених, убиваючи відстаючих. В великих зеленавих очах Лідії відбивався весь той жах і разом з тим із них випромінювалась тверда постанова — добитись, знайти втраченого. Але сліду його не було. Ніхто не знав — не хотів знати. День за днем від одної установи до другої, у висліді неясні натяки на можливість вивезення. Так воно й було. Надія зникла, але Лідія залишилась ждати, без надії сподіватись. І діждалась вістки. Аж у 1947 році надійшла вістка про смерть проф. Садовського в Києві.

Після того родині пощастило вибратись із Праги і виїхати до Голляндії. Перебування в Голляндії було тимчасове, але Садовська і там не лишалась осторонь громадського життя. І коли у Клембурґу засновалось Об'єднання Українців Голляндії вона стала його душею.

В 1951 році Садовська із родиною доньки виїхала до Канади, де і померла в м. Торонто 22 червня 1954. Померла на вільній землі й своєю смертю. Не так судилось іншим членам славного роду. Німецькі і совєтські окупанти, винищуючи провідну українську інтеліґенцію, вигубили всіх. Хдо ж лишився з цілого роду? Може живе ще десь сестра Лідії, Марія, дружина сенатора Черкавського із малою внучкою, а тут на чужині донька із двома синками, внуками Лідії. Ці діти були втіхою і надією Покійної. Їм вона часто із любов'ю розказувала про їх дідів і прадідів, прищеплювала свідомість приналежности до славного українського роду, щоб пам'ятали, чиї вони нащадки і до чого це їх зобов'язує у майбутності.

В згадках про Лідію Садовську у старшому віці мимоволі виринають у пам'яті слова великої письменниці Зіґрід Ундсет: „Є мало людей, які з літами стають ліпшими чи мудрішими, але коли так станеться, то це є наймогутніша, найбільша краса у світі".

А. Чернова.

● **Польський кардинал** Вишинський, примас Польщі, арештований у вересні 1953 року за „шпигунство на користь Ватикану", і посаджений у в'язницю в Лодзі (без процесу і без засуду), важко занедужав. Його перевезли до варшавської лікарні з остраху, щоб не помер у в'язниці, бо такий факт ще більше обурив би і так ворожо настроєне польське католицьке населення супроти комуністичної влади.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаґо, Ілл.

Поклін Марії.

Українська Католицька Церква в Шікаґо мала свій великий день в дні 4 грудня ц. р. Цією подією було святочне закінчення Марійського Року, що його підготовила Парафія Святого Николая під назвою „Поклін Марії Українців-Католиків Міста Шікаґо". Свято відбулося в гарно прибраній Авдиторії нової Школи Святого Николая при Райс і Левіт о год. 8-мій ввечорі. У добре, сумлінно підготованій програмі Свята брали участь найкращі мистецькі сили Шікаґо, зокрема три наші хори, „Славута", „Сурма" та Хор Парафії св. Николая, соліст І. Рудавський, рецитатори Люба Караван і п-а Оксана Дацко, дальше збірні деклямації й інсценізація молоді школи св. Николая. Промову привіт в українській і англійській мовах виголосив ігумен ОО. Василіян в Шікаґо і парох Св. Николая — о. д-р Володимир Ґавліч.

Почесним гостем на Святі був Еміненція Кардинал Самуїл Стріч з Шікаґо, що його захоплено вітали маси приявних на залі вірних. Кард. С. Стріч промовив під кінець до зібраних, підкреслюючи свою правдиву радість побувати серед українців. У своїй промові згадав Українську Церков під Совєтами та її вірних, що терплять переслідування як за колишніх часів перших християн та зі захопленням згадував недавній Евхаристійний Конґрес Східніх Обрядів у Филаделфії, в якому брав участь.

Другим почесним гостем цього пропам'ятного Свята був мейор міста Шікаґо Мартин Кеннелі, прибув дещо пізніше і введений на залю господарем Свята, о д-ром Ґавлічем і головою Ліґи Американців Українського Походження п. Іваном Дужанським, стрінувся з сердечним привітанням збоку учасників Свята, які, подібно як і при вході Кардинала Стріча, повстали спонтанно з місць і вітали оплесками. Оба високі гості, зворушені сердечністю нашої Громади як теж святочністю і врочистістю, з якою проходила Академія в честь Богоматері, заповілися з дальшими відвідинами на подібних святах нашої Громади та зложили на руки представників Парафії і Громад щиру подяку за запрошення їх на це Свято.

В. Н.

Дітройт, Міш.

Праця Відділів Українського Конґресового Комітету.

Зимові місяці це найбільш приятливий сезон для суспільно - громадської праці. Це мають на увазі управи товариств і організацій, як також окремі активні одиниці. Цими окремими одиницями на нашому терені є уповноважені до збірки Українського Національного Датку, які жертвенною працею систематично збільшують Український Народний Фонд — нашу національну скарбницю по-за межами рідного краю. Вже заздалегідь розроблені пляни збірки та систематична пропаґанда з боку управ Відділів УКК облегшують працю уповноваженим. Щасливою думкою управ обох відділів УКК в Дітройті і Гемтремк було ведення спільними силами пропаґанди. Кожного понеділка о год. 9.30 веч. з радієвої станції WJLB говорять на переміну Іван В. Іванчук, голова Відділу УКК в Дітройті, і Петро Рогатинський, голова Відділу УКК в Гемтремк, закликаючи громадян сплачувати Нац. Даток. Велику прислугу із свого боку робить керівник українських радіопередач п. Зенон Тарнавський, який безкорисно кожної передачі веде акцію за сплачуванням Нац. Датку. Працю збіркового апарату потверджує факт, що лише на протязі місяця листопада зібрано в Дітройті поверх $1,000.00 і біля $500.00 в Гемтремку. Практичним пропаґандивним засобом є бюлетень, виданням якого зайнялись обі управи Відділів УКК, та завданням якого є інформувати громадянство про працю обох Відділів, як також поміщуючи список платників Нац. Датку за 4 роки висвітлити свідомість та жертвенність нашого громадянства. Багато платників, довідавшись про видання бюлетеня, спішить із сплатою Нац. Датку, щоб бути в рядах тих, які сповнили свою повинність, які ділом доказують свій патріотизм. Вже в половині січня ц. р. появиться бюлетень — зеркало Дітройту.

Побіч того Відділи УКК не занедбують й інших завдань, а саме улаштувань національних свят. Нашому громадянству відомо, що кожне святкування національних річниць, улаштовуваних чи то Відділом УКК в Дітройті, чи обома Відділами стає політичною маніфестацією. Чейже відділи УКК це політичні установи, обов'язком яких є ширити політичні аспірації України всякими можливими шляхами. Відбута на початку листопада 36-та річниця листопадового зриву прийшла з великим успіхом. Відділи У. К. К., підготовляючи кожну академію, стараються підготовити дбайливо. Перш усього головними промовцями бувають найповажніші особи нашої спільноти в Америці. Мистецьку частину виконують найкращі мистецькі сили. Тож зрозуміло, чому громадянство бере таку масову участь у святкуваннях улаштовуваних відділами УКК.

Академія у 37-му річницю Самостійности України, що відбудеться в неділю, дня 23-го січня ц. р., в залі Українського Народного Дому при вул. Мартін, буде черговою політичною маніфестацією. До її підготови управи обох відділів УКК докладають багато старань. Значення її полягає в тому, що до участи, як бесідників з амер. урядових чинників, запрошено тих конґресменів, які якраз працювали у комісії конґресмена Ч. Керстена, яка, як відомо, досліджувала методи поневолення народів. З-поміж них відомий прихильник української справи конґресмен А. Вентлі, а також тих, що піддержують так звану резолюцію ч. 58, яка домагається нав'язаня дипльоматичних взаємин між ЗДА і Україною і Білоруссю.

Можна сподіватись, що наша свідома громада, яка завсіди піддержувала акції відділів УКК, так і цим разом візьме масову участь у святкуванні 37-мої річниці Самостійности України і тим чином докаже свою зрілість, як повновартних членів української нації, яка досі стоїть у затяжній боротьбі за свою Самостійність.

П. В.

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

Д-Р В. СТЕЦЬ ПРО ВОЄННУ ЕКОНОМІКУ СССР

11 грудня ц. р., на форумі нюйоркського відділу Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України, д-р В. Стець виголосив доповідь на тему: „Воєнна економіка СССР".

В своїй доповіді д-р Стець хотів дати відповідь на питання, чи СССР підготовлявся до другої світової війни і чи готовий був.

Усі п'ятирічки були пляновані в цілі розбудови і поширення воєнного потенціялу СССР, а совєтські пляновики і економісти використовували всі можливі засоби, як капітал, розміщення промисловости, транспорт і ін. лиш під зором воєнно-корисним. Дуже мало зверталося уваги на розбудову індустрії для заспокоєння широких потреб населення. Тракторні заводи були збудовані в цей спосіб, що в кожній час їх можна було замінити на танкові. Навіть школи були будовані без порогів, щоб у час війни їх можна було замінити на лікарні. Під цим самим зором були пляновані й інші галузі совєтського промислу чи будівництва.

Та однак, помило всього цього плянування, друга світова війна застала СССР до війни непідготованим.

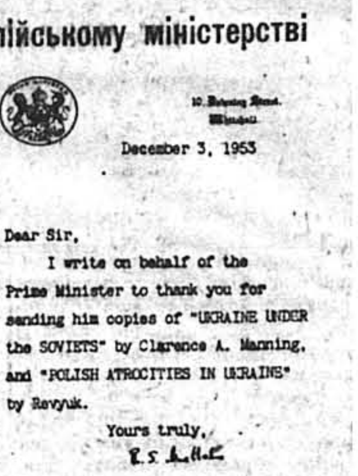
Це, що ділося на початку війни, було запереченням всякого пляну — цей великий хаос в промислі, транспорті, війську, доказав, що совєтські пляновики і економісти свойого іспиту не здали. Великий хаос під час евакуації промислових заводів за Урал показав ще більшу нездарність. Велика частина евакуованих машин лежала вздовж залізничих ліній і нищилася. Бюрократичний апарат зазнав теж цілковитої поразки і в торгівлі, доказом чого є потурання чорному ринкові, що безкарно, а то й за згодою державного апарату розвивався.

Дуже багато прикладів і статистичних даних навів доповідач для підтвердження своїх тез.

— екс.

Роман Степанович

Публікації УНС в англійському міністерстві

10 Downing Street.
Whitehall.

December 3, 1953

Dear Sir,

I write on behalf of the Prime Minister to thank you for sending him copies of "UKRAINE UNDER the SOVIETS" by Clarence A. Manning, and "POLISH ATROCITIES IN UKRAINE" by Revyuk.

Yours truly,

Індивідуальна інформація чужинецького світу є обов'язком кожного свідомого українця. Хвилево немає координаційного центру популяризації української справи, тому, цей тягар спадає, або перебирає весь український інтелектуальний прошарок еміґрації.

Часто на сторінках англомовних видань, в книжках чи пресі, зустрічається мильні інформації у відношенні до української тематики. Нашим обов'язком є — відповідно й своєчасно реаґувати на ті недотягнення — незнання — чи проросійські впливи.

Український Народний Союз щорічно видає книжки в англійській мові, виповнюючи прогалину в англомовних виданнях. На терені ЗДА УНС робить велике діло — популяризуючи українську справу поза межами Рідного Краю.

Слідкуючи за всякими недотягненнями в англомовних (американських) виданнях, ми можемо це все направити. Ми маємо готову зброю, друковане англійське слово, видання УНС. Висилаючи відповідну книжку в потрібне місце, ми робимо подвійну роботу. Ми направляємо помилки, з другої сторони, допомагаємо УНС в його видавничих фондах.

Приклад: Осінь 1953 року „Ню Йорк Таймс" через цілий місяць друкував спогади В. Черчила з ІІ-ої світової війни. Автор цих рядків в одному місці прочитав, як то в Ялті Черчил торгувався зі Сталіним — про кордони України, точніше, про західньо-українські землі. „Щоб більше не повторювалися подібні торги", я купив видані УНС книжки: „Польські звірства в Україні" та „Україна під Совєтами", пересилаючи це з відповідним листом й поясненням „щодо ялтанського торгу" В. Черчилові.

Цього року, з нагоди 80-ліття В. Черчила, я переслав йому: „Флейм оф Спирит", Лесі Українки.

Друковане слово, це наймогутніша зброя світу. Тому, використовуймо і гострімо цю зброю.

РІЗДВО В КАНАДІ

Зовнішній вигляд усієї нашої країни тепер змінився: в Онтаріо лопотять під подувом вітру бронзові стовбурці кукурудзи; крізь огорожі з колючого дроту на скотарських фармах Заходу порошить сніг; тумани пересуваються понад чорними скелями затоки Фанді, а коли снігові завії чимраз щільніше окутують траперську кабіну на арктичній окраїні, — чути лише виття самотнього ескімоського собаки.

У великих містах світла в конторах засвічуються в пообідні сумерки; над маленькими сільцями серед соснових лісів снується білий дим у спокійне блакитне небо; холодна імла висить над проваллям — водоспадом Ніягари. В портових містах над Великими Озерами, біля мовчазних набережних стоять заякорені пароплави; у підміських городах зчорнілі квіти схиляють свої головки під снігом і дощем. Зима, зима...

Але дивись: малий хлопчина дзвінко сміється, тягнучи за собою по снігу саночки; лещетар радісно вигукує в сторону гірської стіни, з'їжджаючи вдолину по засніженому схилі; лісоруб гоготно виводить пісню своїх бретонських предків, проходячи мовчазним лісом. А гляньте туди: маленькі кольорові світла блимають за виставовими шибами; шматок сухозлітки блищить на підлозі; а тут — чоловік уставляє на площі свіжі молоді, постійно зелені, деревця.

Так недавно — бо хіба ж не вчора прощалися ми з літніми приятелями? — а вже наблизилися Різдвяні Свята. І якось частіше тепер усміхаються люди; їхні кроки швидші, їхні очі набрали лагіднішого виразу.

А що немає двох буквально однакових домів, то на просторі цілої країни маємо тисячі й тисячі різних картин Різдва. У мешканні фабричного робітника запах печеного індика підноситься аж до стелі; в хаті гірника черевата піч розжарена до червоного, а мороз обкладає завіси дверей білим, неначе з цукру, кожушком; в сальоні багатої людини дзвонять келихи; у хмародері, що, неначе залізобетонна круча, зноситься високо понад вулицями міста, стоїть струнко „апартаментового розміру" деревце на дерев'яній підставі.

І син рибалки, і син фінансиста втішаються цього ранку тією самою спільною радістю; у нікого з них вона не є більша, бо кожний приймає свій дарунок у його відносній вартості. Для тебе, моя доню, разок перлин. Справжніх, якщо я багатий, а з плястику — якщо я незаможний.

Веселих Свят бажаю вам, ласкавий добродію, якою мовою ви не говорили б, якого походження чи віри ви не були б, і не зважаючи на те, яка в вас шкіра — чорна, біла, жовта чи брунатна. А особливо бажаю цього тобі, моя дитино, бо твої очі сіяють у цей зимовий ранок справжніми зорями. Бо це твій день сьогодні, адже в цей день народився Христос.

„Канадійська Сцена"

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

РІЗДВО У ВАШОМУ МІСТІ

Коли у вас починається Різдво? Чи з першими ясними грудневими днями, коли нічні приморозки вбивають останні квіти в садку? Чи тоді, коли перший снігопад вкриє все навколо білим пухом, а з півночі починає дути гострий морозний вітер? Чи, може, тоді, коли діти починають цікавитись часописами, шукаючи оголошень про електричні потяги або прилади для хемічних дослідів? Або, може, тоді, коли хтось з родини раптом запитає вас, який розмір суконок ви носите?

Чи справді Різдво починається тільки тоді, коли ялинка пишається прикрасами та свічками, а вітрини крамниць настирливо пропонують усе, що може задовольнити найвибагливіший смак? Чи ви вважаєте, що святковий настрій надходить, коли шкільні вакації приносять багато радощів та відпочинку для веселої дітвори, а ви починаєте готувати кошики для тих, хто потребує допомоги, щоб і вони відчули свято і розділили з вами почуття святкового настрою?

Можливо, для декого Різдво — це прикрашена ялинка, вечірня Служба Божа в різдвяний вечір, колядки, святочні привітання, святий Миколай і веселий сміх дітей, дружні відвідини родичів і друзів, що прийшли розділити з вами святу вечерю і згадати минуле, кутя і пироги, приємні запахи печеного й вареного з кухні, вінок з вічнозеленої рослини на дверях, вертепи по церквах і церковні співи.

Все це є вже Різдво в Америці, від першого подуву зими і до самого того урочистого дня, коли ми згадуємо народженого Христа. Все це ми дістали в спадщину від різних країн, від людей, що принесли свої різдвяні традиції, свої святкові настрої з цілого світу, і про все це ми можемо написати в своїх листах до родичів і друзів за кордон, про все це, що ми всі тут спільно переживаємо і що створює почуття дружби та взаєморозуміння, як в християнському так і в нехристиянському світі.

Бо Різдво — це є день, що показує, якими близькими є люди в цілому світі. Родина в Києві, в Північній Дакоті, співає ті самі колядки, що співають люди на далекій Україні. Господиня в Берліні, в Ню Гемширі, пече на Різдво те саме, що звикли пекти жінки в Берліні, столиці Німеччини, дитяча вистaвка шкільної дітвори в Римі, в стейті Джорджія, майже така сама, яку роблять діти в Італії.

Листи за кордон, писані протягом року, в яких ми описуємо наше повсякденне життя, мають велике значення для створення взаєморозуміння поміж американцями та іншими народами. Але листи з описом нашого Різдва особливо ефектовні і допомагають нам відновити старі перервані зв'язки, виявити спільні почуття, підкреслити мирні стремління американського народу та його любов до свободи, виливши все це в прості, дружні і зрозумілі всім слова. Листи з різдвяними привітаннями допоможуть розвіяти почуття взаємного непорозуміння, заздрощів, недовір'я і відчуження.

З усіх свят Різдво є святом миру і доброї волі. Використаємо його, щоб передати наші настрої нашим близьким

Степан Вусатий

КУПУЙТЕ, ХЛОПЦІ, ОСЕЛЮ!

Зайшов я оце якось до Осередку СУМА в Сліпотавні, а в них саме гаряча дискусія завелася: обговорюють постанови П'ятого Головного З'їзду СУМА, що то відбувся нещодавно в Українському Селі.

Усе добре, кажуть хлопці, усе гаразд, усе доладу, усі постанови, винесені на З'їзді, схвалюють одноголосно. Одна точка тільки їм не подобається — а це та, що про набуття Сумівської Оселі говорить.

— Чи бач, якоїсь Оселі захотілося Головній Управі!

— Ну й нащо, та й пощо вона СУМові здалася?

— Фарму закладатимуть, чи що?

— Люди з нас сміятимуться. Казатимуть: виховна організація, а диви, чим займається...

— Бо й справді: досі виховували українських патріотів, а нараз зійдемо на плекання бичків, або курчат...

— Не дамо датків на купівлю Оселі! — гукнув один.

— Не дамо!!! — ревнули всі одноголосно.

— Не дамо!!!

Кричать хлопці, гамірничать, постанову критикують, Головну Управу лають... Така патріотична гарячка піднялася, мов на засіданні Політичної Ради УКК, коли УНФонд розділюють.

І всі однодушно проти Оселі виступають.

А що воно, мабуть, і по всіх інших Осередках таке діється, дозвольте, хлопці, і мені забрати слово в цій справі. Я, справді, до вашої організації не належу, бо застарий вже, та й волосків на голові небагато лишилося, але що хлопець мій до Юного СУМ'у записався, так це, значить, і моє діло...

Так ось що я вам на те, хлопці, скажу:

Що П'ятий З'їзд постановив набути Оселю — це не смішки людям, а прекрасна ідея. Це просто геніяльна думка. Вона може мати колосальні наслідки в історії української еміграції. Таж від цієї постанови може рішатися — матимемо, чи не матимемо своєї держави...

Ви тільки розчовпайте таку справу: з чого складається держава? Звісно, з території, населення й уряду.

Отож, глядіть, хлопці: уряд свій, еміграційний тобто, вже маємо. Навіть з парляментом. Сидить він собі у Мюнхені й справжні урядові кризи переживає...

Населення теж знайдеться. Почисливши всю українську еміграцію в світі — шифкартову й ашурансову, політичну й просту, зарібкову й не зарібкову, давноприбулих і новоприбулих, всіх українців, русинів, руснаків, рашенів, карпаторосів, старокрайових, лемків, — то теж мільйончиків зо три назбирається. Правда, небагато, але що поробиш? Аджеж ще менші держави на світі є. Вистачить!

Щоб була держава, треба ще тільки території. Без території ніяк держави не збудуєш. Хай десять урядів буде, а немає території — немає й держави.

І ось саме тут, хлопці, вибиває наша велика, історична, еміграційна година!

Помаленьку, поволеньки — ми й територію можемо придбати. І матимемо всі три державні атрибути в кишені. А тоді вже й справжня еміграційна держава буде.

Як це зробити?

Просто, хлопці. Дуже просто.

Ось купив УНСоюз „Союзівку" — і є вже Шматок України!

Купив Пласт Пластову Оселю — і є вже Український Хутір! (Так пропоную її охрестити).

Закупили наші православні посілість в Бавндбруку — і є вже Українське Село!

Купите ви щось там — і буде бандерівська Оселя!

Купить ОДВУ щось там — і буде мельниківська Оселя!

Купить ОДУМ щось там — і буде багрянівська Оселя!

А як придбаємо кілька Шматків України, кілька Українських Хуторів, кілька Українських Сіл — матимемо й український район, чи, як хто хоче, повіт!

А як потиснемось трохи дужче — то й цілий стейт закупимо!

Бачу, хлопці, що ви напиндючились, оце читаючи, й думаєте собі: дурня валяє й чорт-зна-що верзе...

А воно, подумавши, то й не дуже важко буде це зробити. Візьміть, для прикладу, нюйоркський стейт. Простором займає він три мільйони квадратних миль з гаком. Ну, і що ж це є, питаю вас, за величина така в порівнянні до кількости українських організацій у самій тільки Метрополії? Ніщо! Маленька дробиночка.

Хай тільки з самого Ню Йорку кожна українська партія, організація, товариство, братство, сестрицтво, сосаїті, що їм ніхто ні числа, ні назви не знає й не відає, та закупить по одній оселі — то хто зна, чи по одній милі для всіх вистачить...

А якби ще так купили по оселі всі ті многі-премногі українські організації з кожної української громади в нюйоркському стейті — то, їй-бо, й по акрові не вистачить...

Бачите? Це діло цілком під наші сили.

Тому, хлопці, не отягайтесь, складайте датки й купуйте Оселю!

З вас братимуть приклад інші організації, і теж купуватимуть.

І так: оселя за оселею, й навіть не оглянемось — а весь нюйоркський стейт наш!

Всі по кводрові, значить, — і викупимо!

За нюйоркськими українцями підуть філаделфійські й викуплять стейт Пенсилвенію; за ними шикагівські й викуплять Іллиной; далі дітройтські, клівлендські, нюорлеанські... А там гляди — і ціла Америка наша!!!

Закупивши всі стейти, найперше наше діло буде — в кожному свій уряд настановити.

Пропоную це так зробити:

В нюйоркському стейті — УНРаду посадити.

У Пенсилвенії — УГВР ч. 1.

В Іллиной — УГВР ч. 2.

В Мішіґен — гетьманців.

В Каліфорнії — Миколу Лівицького.

В Арізоні — Тараса Бульбу-Боровця.

В Небраска — ?...

Що? Немає кого?? Немає в нас більше урядів? Немає більше центрів?

Не журіться. Стільки натвориться, що й американських стейтів не вистачить, щоб їм усім владу дати.

Спорт

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ПЕТЕРСОН — УСК 2:1 (0:1)

Петерсон, 2 січня 1954. — Відплатні змагання за мистецтво Національної Ліги УСК — Ню Йорк програв до Петерсону, скріпленого кількома молодими змагунами.

В першій півгрі, маючи перевагу, УСК не зумів використати кількох підворітних ситуацій, здобуваючи тільки одні ворота зі стрілу Наливайка, який ці змагання заграв дуже вдало, на позиції лучника. В другій половині ініціятиву перебрав Петерсон, якому в великій мірі помагав сильний вітер. Кілька вдалих випадків УСК-у не увінчалися успіхом. УСК виступив до цих змагань без Е. Арита, якого брак дуже відчувалось.

Мир.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

ЗБІРНА НІМ. ЛІГИ, НЮ ЙОРК — ЗБІРНА СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ 1:2 (0:1).

Ню Йорк, 2. січня. — Збірна Стейту Ню Джерзі, в складі якої грали три змагуни „Січі" — Елизабет перемогла репрезентантів Німецької Ліги, що числиться одною з найсильніших футбольних груп. Успіх Ню Джерзі був теж успіхом українців, бо це вперше до збірної команди зачислено аж трьох українських змагунів: Олинця, Маланчука і Вітюка. В попередньому році тільки Олинець з красок „Січі" репрезентував Ню Джерзі і був тоді найкращим змагуном на грищі.

В. С.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во Укр. Січ, відд. 39, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9. січня, о год. 3. попол., в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти на збори. На денному порядку: Відчитання протоколу з попередніх загальних зборів, звіт управи й контр. комісії, уділення абсолюторії уступаючій управі, вибір нової управи на рік 1955, внески і запити. Рівночасно просимо вирівняти належні вкладки. Крім того просимо складати Нац. Даток на Укр. Кон. Комітет, а також на ЗУАДК Коляду для залишенців. В суботу, 8. січня, від год. 7-11 веч. й в неділю, 9. січня, від 11:30 до 3. попол. можна вплачувати вкладки. — Управа.

ГЕМТРЕМК, МИШ. — Т-во ім. М. Шашкевича, відд. 94 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1955 р., о год. 1:30 попол., в залі У. Д. К. при вулиці Ґрейлінґ 2376. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Річні збори відд. 163 Т-ва „Єдність", відбудуться в неділю, 9-го січня 1955 р., о год. 1-ій попол., в Домі Горожан, 847 N. Franklin St. На зборах буде відчитання протоколу з останніх зборів, звіт управи й контрольної комісії й уділення абсолюторії, вибір нової Управи відділу на 1955 р. Участь усіх членів відділу обов'язкова. — М. Курко, предс.; С. Филик, рек секр. І. Потучко, фін. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Повідомляємо всіх членів, що збори відділу 36 відбудуться в неділю, 9-го січня, о год. 4:30 попол., в церковній залі, 305 Гудсон Еве. Контрольна комісія звітуватиме з діловодства за рік 1954. Уряд на рік 1955 такий: Є. Герула, предс.; Н. Восціховська, заст.; С. Гунька, секр. М. Ходак, заст.; М. Шварц, кас. М. Попович, заст. Контроля: М. Онуфрик, Н. Грицак, М. Гойсак. Надзирателі хворих: А. Воляк, К. Лялька, К. Шурґот. До прапорів: А. Стрілець і О. Крайовська.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ відд 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го січня, о год. 2-ій попол., в парафіяльній залі, 45-47 Говп Евню, Пасайк, Н. Дж. Просимо членів, прийти на збори та вирівняти свої належитості. — Уряд.

ГЛЕСТОНБЮРІ, КОНН. — Б-во св. І. Хрестителя від. 138, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1955 р. о год. 2-ій попол, в церковній залі при Grove St. Буде звіт старих урядників і вибір уряду на 1955 рік. Тому просимо членів, як місцевих так і позамісцевих обов'язково прибути. — М. Когут, предс.; Д. Качмарик, кас.; С. Кунікевич, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, відд. 37, повідомляє всіх своїх членкиць, що річні збори відбудуться в неділю, 9. січня, о год. 3-ій попол., в залі У. Н. Дому, 212-214 Фултон вул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членкиць прибути, вислухати звіту з цілорічного діловодства урядниць і контр. комісії. Також буде вибір урядниць на 1955 р. Довгуючих членкиць проситься вирівняти свої вкладки. Всі членкиці обов'язково повинні явитися на річних зборах, бо є важні справи до вирішення. — А. Пограничка, предс.; М. Поливчак, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — повідомляємо всіх членів, що місячні і річні збори Т-ва „Зоря", відд. 69 відбудуться в суботу, 8-го січня, о год. 8-ій веч., в церковній залі св. Юрія, заля ч. 5., 33 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. Буде касовий звіт за 1954 рік, як також будуть важні справи до вирішення. — А. Плескун, предс.; М. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Річні збори Б-ва св. Стефана відд. 221, відбудуться в неділю, 9-го січня 1955 р., о год. 12:30 попол., в Домі Відділів УНСоюзу, 843 N. Western Ave. На зборах буде відчитання протоколу з останніх річних зборів. Звітування уступаючого уряду, звіт контрольної комісії й уділення абсолюторії. Вибір уряду на 1955 р., та вільні всесення й побажання. Участь усіх членів відділу є обов'язкова. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Відділ 277 подає до відома членам, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1955 р., о год. 4-ій попол., в залі Укр. Амер. Гор. Клюбу на Whitmore St. В програмі звіт управи і контр. комісії і вибір нової управи. Від 3-ої до 4-ої управа буде приймати членські вкладки та уділювати членам інформації. Відділ має в продажі нові великі Календарі „Свободи" в ціні один доляр. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів що звичайних місячних зборів, які припадають на середу 12-го січня, не буде, а будуть вже **Річні Збори, у четвер, 27-го січня 1955,** о год. 7.30 ввечорі, в УНДомі при Фліт вул. Кожний член обов'язково має прибути на ці збори і вислухати звіту уряду за 1954 рік. Буде теж вибір нового уряду на 1955 рік. Довгуючі члени, які не вирівняли свого довгу при кінці грудня, мають це зробити на цих зборах, інакше будуть суспендовані. — П. Костик, предс.; І. Патуляк, касир; В. Кушнір, секретар.

• РОЗШУКИ •

ДОРА ЛУКЕНЧУК пошукує свою сестру **ПАРАСКУ ЛУКЕНЧУК**, дочка Василя і Анни Лукенчук, зі села Ясінки, пов. Коломия. Останній її побут Rottendorf, Німеччина. Хто знає про її адресу, голоситись на адресу:
ZOFIA JASENOWSKA
R. D. 1, Perkiomeville, Penna.

ПРЕЗИДЕНТ ГОТОВИЙ ІЗ СВОЇМ ПОСЛАННЯМ ПРО СТАН УНІЇ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер скликав республіканських конґресових провідників і повідомив їх про зміст своєї промови про Стан Унії, яку він має особисто виголосити в Конґресі в четвер 6 січня. Присутні на цих зборах республіканські провідники заявили, що в цій промові президента згадується про всі ті проблеми внутрішньої політики, про які вже було повідомлено пресу давніше. Президент хоче вести двопартійну політику в закордонних справах і справах безпеки країни, про що він вже нараджувався окремо з демократичними провідниками Конґресу. Теперішня конференція була однопартійна, згідно з традицією уряду, який обговорює внутрішні справи тільки з представниками своєї партії, хоч вона в меншості в Конґресі. Дотеперішній республіканський спікер Палати Репрезентантів Джозеф В. Мартин передасть провід демокартичному спікерові Семові Рейбернові, а сам буде провідником республіканської меншости. Подібно республіканський провідник у Сенаті Вільям Ф. Новленд передасть провід Сенату демократичному сенаторові, а сам залишиться провідником республіканської меншости в Сенаті. Мартин заявив, що він сподіється, що Конґрес прихильно поставиться до президентової промови про Стан Унії. Новий спікер Сем Рейберн заявив, що він підтримуватиме внесок президента про продовження податків від корпорацій і від продажу товарів, які мали б бути зменшені від 1 квітня 1955 року згідно з ухвалою попереднього Конґресу. Затримання цих податків дало б державній скарбниці коло три більйони долярів річно! Але заява Рейберна не зобов'язує демократів до того, щоб вони не шукали редукції податків в інших ділянках, головним чином в збільшенні суми звільненої від оподаткування. Спікер Рейберн заявив, що він підтримає президента в його проєкті полегшити торгівлю ЗДА з закордонними державами. Він також підтримує президента в його змаганні до підвишки платні федеральним урядовцям. Багато демократів заявляє, що президент і надалі тішиться великою популярністю серед населення, і тому треба цей факт брати до уваги. Сенатор Джансон, новий провідник Сенату, заявив, що він не буде підтримувати атак на особу президента, і буде тільки за тими демократичними внесками, які мають вигляди на прийняття сенатською більшістю.

Конґресова Комісія досліджуватиме справу фондів, зібраних на оборону комуністів

Вашингтон. — Демократичний голова Комісії для дослідження протиамериканської діяльности в Палаті Репрезентантів, конґресмен Ф. Е. Волтер заявив, що свою діяльність в цій комісії він розпочне з слідства в справі фондів, зібраних на оборону заарештованих комуністів. Волтер гадає, що більшість членів комісії присднається до його пропозиції. Комісія дослідить такі справи: 1. Як багато грошей зібрано членами комуністичної партії та їхніми поплентачами на оборону арештованих комуністів і 2. Які суми з цих грошей передано на комуністичну діяльність. Крім того, комісія має перевірити діяльність групи адвокатів, яка займається обороною комуністичних обвинувачених в судах і перед Комісіями в Конґресі. Це слідство має на цілі вияснити всі ті справи, щоб льояльні американські громадяни знали, що ті гроші, які вони дають комуністам, ідуть не на оборону громадянських прав організацій, що правно існують, а на оборону комуністів. Також буде стверджено, чи адвокати боронять комуністів із симпатій до комунізму, чи роблять це за великі гроші.

Із ЗДА депортовано 184 комуністів та 5,261 злочинця

Вашингтон. — Комісар Іміґрації і Натуралізації при генеральному прокураторові Гербертові Бравнеллові, Джозеф М. Свінґ, повідомляє, що впродовж п'ятьох років із ЗДА депортовано 184 комуністів та 5,261 злочинця. В попередньому році депортовано 1547 осіб, а в 1953 році — 1,048 осіб. В 1954 році депортовано 61 комуніста, а в 1953 році 57. В 1952 році виселено з цієї країни 818 осіб, в тому числі 32 підривні особи; в 1951 році — 1,087, в тому числі тільки 22 підривні особи. З цієї статистики виходить, що в найновіших роках уряд гостріше поборює підривні елементи. Крім підривних елементів, депортують звичайних злочинців, осіб з неморальною поведінкою та продавців наркотиків.

Припинення конституційних прав у Панамі

Панама. — Крайова Асамблея Панами припинила на десять днів конституційні права в зв'язку із вбивством президента Ремона. Поліція пошукує за злочинцями, які на кінських переґонах засипали стрілами групу осіб, яка була в окремій льожі разом із президентом республіки Джозе Антоніо Ремон. Крім президента вбито ще дві інші особи. Досі арештовано бувшого президента д-ра Арнульфа Аріяса та ще коло 30 осіб. Аріяс був політичним противником Ремона, в дні вбивства він був на фармі, 300 миль від столиці. Досі не відомо, чи його привезено до столиці, чи його тримають під арештом на провінції. Досі не знати дійсної причини вбивства. Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що, на його думку, цей атентат не мав комуністичного підґрунтя. Якщо вбивники хотіли викликати революцію проти уряду Ремона, то це їм не вдалося, бо в Панамі панує спокій. Перший віце-президент Квізадо, який був і міністром закордонних справ, перейняв пост президента і вже склав присягу на конституцію.

ОБМЕЖЕНО СВОБОДУ РУХІВ СОВЄТСЬКИХ ГРОМАДЯН В ЗДА

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ ПЕРЕДАВ ВІДПОВІДНУ НОТУ З МАПОЮ ЗДА, КУДИ ЗАБОРОНЕНО ЇЗДИТИ СОВЄТСЬКИМ ГРОМАДЯНАМ. — ВІДПЛАТНЕ РОЗПОРЯДЖЕННЯ НА ОБМЕЖЕННЯ В СССР

Вашингтон. — Державний департамент передав совєтському амбасадорові Зарубінові у Вашингтоні ноту, в якій повідомляється, що особам, замешкалим в З'єдинених Державах на підставі пашпорту СССР, не вільно їздити до точно визначених місцевостей, які разом охоплюють 27% цілої території країни. Ті місцевості позначено на мапі ЗДА, оприлюдненій в часописах. Це обмеження свободи рухів совєтських громадян на терені ЗДА прийшло, як відплатний засіб у зв'язку з забороною американцям та взагалі всім чужинцям в СССР подорожувати по місцевостях, що становлять коло 30% совєтської території. В американській ноті говориться виразно, що коли б совєтський уряд скасував обмеження, застосовані супроти американських громадян на терені СССР, то й американський уряд перевірить теперішню свою заборону. Ця американська заборона торкається коло 400 совєтських громадян в ЗДА, а саме: коло 200 осіб в совєтській амбасаді й пов'язаних з нею установах, коло 150 совєтських громадян, зайнятих при Об'єднаних Націях, і коло 50 осіб з „Амторґ-у" (торговельної репрезентації), 8 совєтських журналістів і ін. Розпорядок про обмеження свободи рухів торкається теж усіх жінок совєтських службовиків і журналістів. Вийняті з того розпорядку є тільки члени Секретаріяту Об'єднаних Націй. Зрештою, всі совєтські громадяни в ЗДА підлягали вже раніше розпорядкові, з 10 березня 1952 р., про обов'язок зголошувати найменше на 48 годин раніше кожний свій замір виїхати поза 25 миль від місця свого постійного замешкання.

4 стейти взагалі зачинені для совєтських громадян: Коннектикат, Мессачусетс, Род Айленд і Делевар. Зате 9 стейтів — між ними Флорида — завсім відкриті для них. Деякі заборонені місця є осередками важного промислу чи центрами військових дослідних станиць. Інші — вибрані досить довільно, для підкреслення відплатного характеру у зв'язку з шикануванням американців в СССР. Газети підкреслюють, що коли, напр., Бруклин належить до заборонених зон, то 4 інші дільниці великого Ню Йорку відкриті для свобідного подорожування.

Папа проти миру, опертого на страху

Рим. — У новорічному зверненні, що його оприлюднено друком з опізненням, з уваги на недугу, Папа окреслює теперішній світовий стан, як „ані війна — ані мир". Папа стверджує, що розділені залізною завісою члени родини „співживуть", бо одні признають других, дармащо держави в обох поділених частинах світу бояться одні других, бояться військової і економічної сили своїх противників. Папа закликає перебороти цей страх і змагати до дійсного християнського співіснування. Він закликає народи завернути до „здорового глузду" й закінчити стан повної іронії, коли „холодний мир" називається назвою „холодної війни". Не називаючи на ім'я комуністів, Папа Пій XII говорив про величезне зусилля пропаґанди „тих, що заперечують існування Бога й стараються сіяти між людьми збентеження і хаос, але у висліді тієї своєї акції самі не можуть позбутися страху перед другою частиною світу". — Тим часом у стані здоров'я 78-літнього Святішого Отця знову прийшло значне поліпшення: він щоденно проходжується по Ватиканському саду, нараджується з своїми прибічниками й лікарями та проявляє взагалі більшу фізичну силу, а разом із тим більшу видержливість і енерґію.

Адмірал Радфорд перестерігає китайських комуністів

Токіо. — Адмірал Радфорд, який після останньої Ради НАТО відлетів із Парижу на Далекий Схід, після кількаденних відвідин у Південному В'єтнамі, де нараджувався з французькими й в'єтнамськими військовиками й політиками, відлетів на Формозу, а звідтам до Південної Кореї. На Формозі він конферував з Чіянґ Кай-шеком та високими американськими старшинами, а в Сеулі був урочисто прийнятий президентом Синґманом Рі. У публічній заяві шеф американських об'єднаних штабів заявив, що коли б на терені Кореї розпалились наслідком комуністичної провокації бої, які там припинились 26 липня 1953 року, то альянти вживуть атомову зброю. Синґман Рі у своєму новорічному зверненні ствердив, що коли б комуно-китайці забрались з Кореї, то й американці евакуювали б Корею, і вибори відбулися б без нагляду та натиску чужинецьких військ. — Після відвидин в Японії і на Філіппінах адмірал Радфорд повернеться до ЗДА, щоб скласти детальне звідомлення президентові Айзенгаверові.

В АМЕРИЦІ

● **1-го січня** цього року перейняли владу від республіканців вісім нових демократичних губернаторів: Аверелл Гаріман (Ню Йорк), Джордж М. Лідер (Пенсильвенія), Абрагам А. Рібікофф (Коннектикат), Едмунд Г. Москі (Мейн), Ернест В. Мек Фарленд (Арізона), Джан Ф. Сіммс (Ню Мехіко), Едвін С. Джансон (Колорадо) і Орвін Фрімен (Міннесота). Між останніми чотири республіканці (Роберт С. Гендріксон, Гомер Ферґусон, Джан Шерман Купер і Гай Кордон) і один демократ Гай М. Джілетт.

● **Незалежний сенатор** з Ореґону Вейн Морс вважає, що коли у 1956 році кандидатом на президента буде Адлей Стівенсон, то він великою більшістю переможе республіканського кандидата Двайта Д. Айзенгавера. На думку Морса, Айзенгавер програє, бо його популярність тепер менша, як у 1952 році.

● **В новому Сенаті** не буде шістьох впливових сенаторів, які всі разом перебули у Сенаті 65 років. З них демократичний сенатор Едвін С. Джансон відмовився кандидувати, а п'ять інших програли вибори.

● **У шпиталі** в Стейтесвіллі, Північна Каролайна, вночі під Новий Рік народилися два близнюки:, один з них народився 1954 року, за три хвилини перед 12 годиною, а другий на 12 хвилин пізніше, — 9 хвилин після півночі. Таким чином один близнюк буде на рік старший від свого брата.

● **1,813 подань** внесено про прийняття до першої кляси Летунської Академії, а потрібно 300 юнаків. Летунська Академія приміщена в Лаврі коло Денверу, Колорадо, а пізніше має бути перенесена в Колорадо Спрінґс.

● **Армія** діставатиме на харчування сушену фасолю, в дев'ять разів легшу і в чотири рази меншу від замороженої. Вологість в цій фасолі зменшена з 89 до 3 відсотків. Під час варення вона набуває нормальну величину.

В СВІТІ

● **Комуно-китайці** знищили в 1954-му році 39 національ-китайських літаків і пошкодили 92, — твердить комуністичне радіо з Пейпінґу. Воно запевняє теж, що національ-китайці втратили в сутичках у Формозькій протоці впрдовж минулого року 43 кораблі, а 21 корабель попався в руки комуно-китайців. Чіянґ Кай-шек заявив у своєму новорічному зверненні, що в Формозькій протоці у кожній хвилині може розпалитись битва, яка приведе до нової світової війни.

● **Москва повідомила** Вашинґтон, що вона готова звільнити двох американців — Вільяма Марчука з Брекенриджу в Пенсивенії і Джана Нобля з Дітройту. Рівночасно вона твердить, що нічого не знає про Вільяма Вердіна, також американського вояка, що його схоплено рaром з Марчуком в лютому 1949-го року й запроторено на схід. Недавно один австрійський репатріянт ствердив, що якийсь час перебував в одному таборі з цими трьома американцями.

● **11 дітей колишніх** совєтських громадян перебуває в Західній Німеччині та в ЗДА і остання совєтська нота домагається, щоб їх звернули Совєтам. З-поміж цих дітей, здебільша адоптованих або приміщених в сиротинцях, є троє дітей вірменина Холокіяна, який в 1947-му році виїхав добровільно до СССР. Його дружина перебуває в шпиталі для нервово-хворих, а дітьми заопікувалась держава. Тому, що всі вони народились в Америці, суд став на становищі, що вони є американськими громадянами, а тому не підлягають депортації до чужої держави. Одно з них має вже 20 років і служить в ам. армії в Японії.

● **Єгипет звільнив** 11 ізраїльських моряків, що їх захоплено разом із кораблем в суезькій протоці. Єгипетська сторожа відставила їх на кордон і запропонувала перейти пішки дві милі на ізраїльську територію. Корабель посмности 500 тонн ще затримано. Ця справа наробила була великого шуму, бо Ізраїль зголосив її до ОН.

● **160,000 японців** прийшли до палацу мікада, щоб особисто побажати йому щасливого Нового Року. Ця манiфестація відбулась тихо і спокійно. Минулого року 380,000 японців обступили палац, і в натовпі згинуло тоді 16 осіб.

● **Суезький канал**, найрухливіша морська артерія світу, пережив у минулу суботу найбільшу катастрофу за 85 останніх років: грецький танкер „Світовий Мир", посмности 10,892 тонни, наповнений вантажем ґазоліни, зачепив у мряці о 4 год. ранку в'язання одного з каналових мостів. Маса заліза й каменю звалилась на корабель, на щастя без людських жерт і без вибуху ґазоліни. Рух на каналі мусів припинитися. В понеділок 3 січня канал відкрито. Припізнило свою подорож коло 200 кораблів.

● **Видавництво** „Радянський Письменник" випустило друком: Євгена Кравченка „Мої сучасники" (оповідання, 178 стор.), Андрія Головка „Артем Гармаш" (роман, 329 стор.), Петра Панча „Червоні галстуки" (повість, стор. 80) і С. Маршака „Як друкували вашу книжку" (для дітей молодшого віку).